

DRŽAVNO TISKARSTVO Ljubljana

27. IV. 1933

kralj

11 k

POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

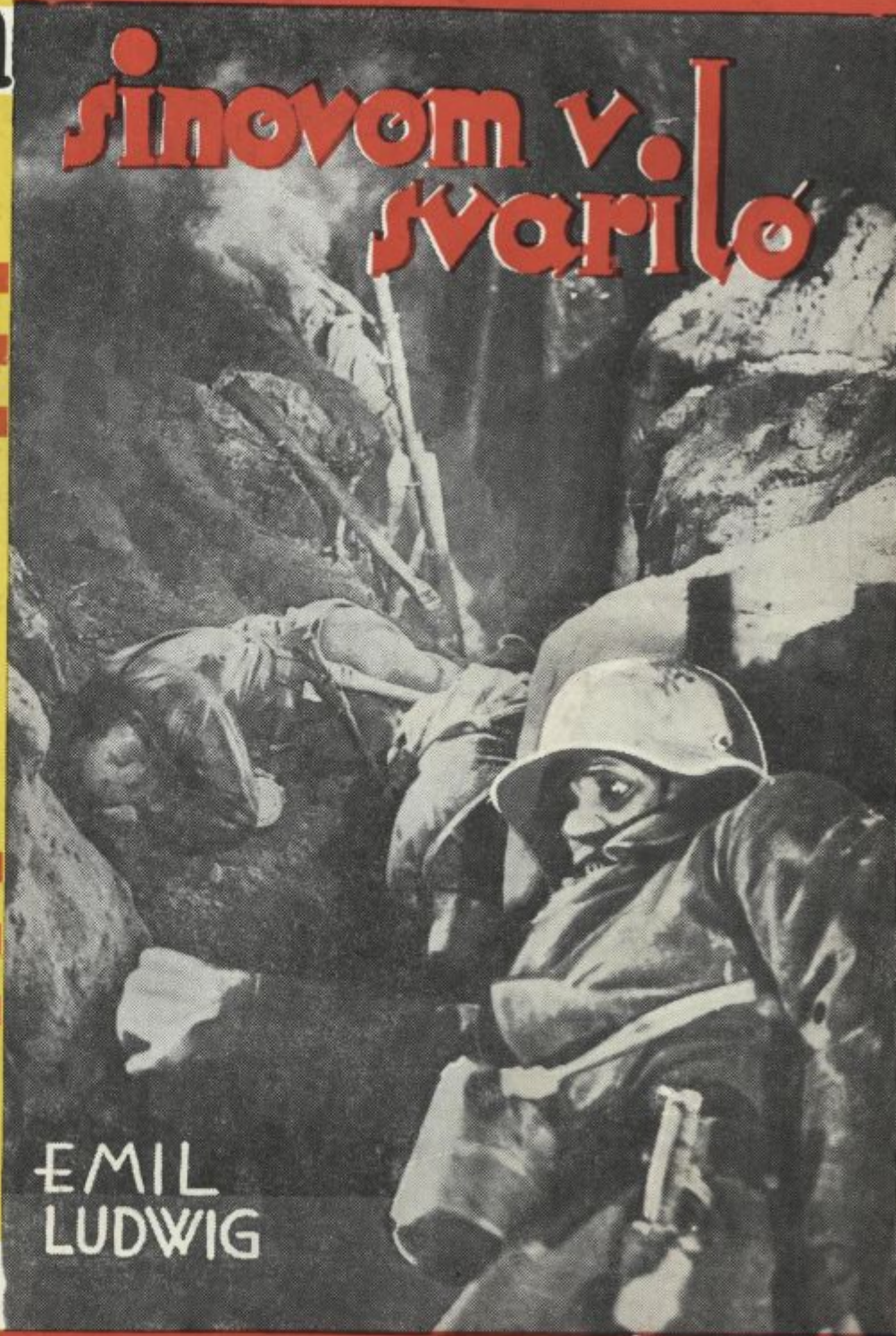
ZENNA

možu in

sinovom v. l. svarilo

Peta knjiga
je priložena

Deset knjig
za 100 Din

EMIL
LUDWIG

dojte knjigo julij 14
41. letnik obilnica arlop

maj 1933

INDOM

IV. števil. 5

BELEVEDEN V ZNANOSTI, ZAPRETO

SLADNA KAVA

Dr. Pirčeva sladna kava je res domač izdelek

Takile so zavitki pravih

domaćih izdelkov

jugoslovanske tvornice Dr. A. Oetkerja

Dr. A. Oetker-jev
vanilinov sladkor
za kuhinjo.

Ta zavitek zadostuje, da zadobi velik puding, krema, kolač ali 1 liter kreme prijeten vaniljev aroma.
Vsebinskega zavitka nadomestuje 2-3 stroke dobrih vaniljev.

Doktor Oetker-jev
pecilni prašek
je najboljši!
Zakonito zaščiten pod imenom

Backin

Od gospodinj pohvaljen in milijonkrat iskani

Bactamid

(nadomestek za jajca)
od Dr. Crala in Dr. Oetkerja

nadomestja moč za shranje testa in barvo jajc, noževa konica tega praška vsebuje moč barve čnega rumenjaka kakor tudi moč čnega beljaka.

Bactamid se koristno doda vsaki moči nati jedi in pecivu, posebno omletam, žličnikom, rezancem, kpicam, črnim, buhteljskim, kolačem, maslenemu in krehkemu testu. Od njega se dobi lepo obliko in je lahko prebavljivo.

Dr. Oetker-jev
PRIPOMOČEK
ZA
VKUHAVANJE
za gospodinjo.

Vsebinskega zavojčka uporabljena po obostranskem navodilu, da 5 kg vkuhanega sadja, želele, marmelade, sadnega sokova, kumarin in sličnega stalnosti in zabrani njih kvarjenje po plasnobi ter kisanju.

Dr. Oetkerjevi šartlji kakor tudi pudingi, kreme in drugi izdelki se dobe v vseh trgovinah

Vsaka dama je prepričana o tem, da zahteva solidno izdelana trajna ondulacija troje, in sicer:

- 1.) zanesljivo delujoč aparat brez vsake nevarnosti,
- 2.) da se uporabljajo le originalni preparati in kemikalije,
- 3.) da izvršuje to delo vestno in strokovno izobraženo oseboje.

Za vse te tri točke Vam **jamči** pri izvršitvi trajne ondulacije

SALON NAVINŠEK, Ljubljana

Telefon 31-21. **ŠELENBURGOVA ULICA 1** Telefon 31-21.

Cene so sledeče: Za trajno kodranje z aparati na elektriko od vijačka . . . Din 4-50
 brez elektrike na vroči zrak od vijačka „ 5-50
 s francoskim aparatom Gallia (oljna preparacija) od vijačka „ 4-—

Natančne ustne ali pismene informacije brezplačno.

Kakor božajoč okvir okrog dragocene slike je praktičen in lep dežnik.

Seveda samo, če je prvovrstno blago, s katerim Vam postreže trdka

L. MIKUŠ, LJUBLJANA
 Na drobno! Mestni trg 15. Na debelo!
 Ustanovljena leta 1839.

«Ali znaš plavati?»
 «I seveda!»
 «Kje si se pa naučil?»
 «V vodi.»

**SOLIDNA POSTREŽBA
 A NIZKE CENE
 LEPA LINIJA KROJEV
 O S E B N O
 NASVETOVANJE**

**VELIKA IZBERA
 EDINSTVENI KROJI
 RAFINIRAN OKUS
 ATELJE BREZHIBEN**

**SALON
 VERA**

NEBOTIČNIK
 6. NADSTROPJE
 TELEFON ŠTEV. 24-63

Brezplačni lift na razpolago

**B
E
K
O
-
L
A
M
P
E**

**B
E
K
O
-
L
A
M
P
E**

Za malo denarja, lepo svetiljko. — Zahtevajte brezplačni cenik s slikami.

„BEKO-LAMPE“, Ljubljana, Miklošičeva cesta 13.

Ona: «Pol življenja bi dala za avto!»
 On: «Jutri dobiš dva.»

**SKRIVNOST MOJE
 MLADOSTNE LEPOTE.**

Noir d'Orient ima isto lastnost kakor Sève Asiatique, samo da hkrati tudi temno pobarva. Din 55.—

Kopel za oči daje očem lep, omamljiv blesk. Oči postanejo bistre, svetle in ognjevite, a rdečica, utrujenost in medviln pogled takoj izginejo. Din 58.—

Želo-Punkt, majhen, duhovit ortopedičen aparat, ki tudi najrši nos garantirano v kratkem času modellira s tem, da ga popravi v lepo in zaželeno obliko. Din 95.—

Neprijetne dlake na obrazu, rokah in nogah ter ženske brčice in dlake na bradi odpravi za vselej **Rapide No. I.**, pomoček, ki ga že 50 let preizkušajo in ki takoj odpravi in zamori oclaiče v sami korenini. Din 40.—. Za velike površine dlačic na rokah, nogah in na prsih služi **Rapide No. II.** Din 50.—

Plešavost in izpadanje las je največje zlo za mlado in staro. V 24 urah se da za vselej preprečiti izpadanje las in odpraviti prhljaj, srbečica, srabljivost in nesnaga s preparatom

Vaša lica bodo samo tedaj nežna in polna mladostnega čara in svežosti, kadar boste uporabljali naše znamenite biološke pomočke za dovršeno nego volti.

Esparcette. Lasje se pozdravijo in zrastejo zopet v bujnih kodrih. Za uspeh jamčimo. Din 60.—

Sivi lasje so gotovo največji neprijatelj mladosti; vsekakor pa kvarijo lepoto vsake dame. **Excelsior-Henne** barva lasje v vseh odtenkih in čisto preprosto za vsakega posameznika. Ne umaže rok ne glave ne perila in ne škoduje lasem. Vsakomur jamčimo za popoln uspeh. Din 36.—

Prelepi valoviti lasje! Eta Kappe Vam naredi že v 15 minutah najlepše valovite lasje. Nadomešča vsako ondulacijo, a kar je poglavitno: kodri so, če uporabljate **Eta Kappe**, vsak dan izrazitejši in trajnejši. Din 38.—

„CENTIFOLIA“, parfumerija, Zagreb, Jurišičeva 8. Zahtevajte brezplačno ilustrirane cenike!

100%

vaših želja moremo zadovoljiti z našo ogromno izbero blaga za damska in moška pomladna oblačila itd.

Samo nekaj primerov naših reklamnih cen:

Bela tkanina, širina 72 cm	od 6 do 9 Din
Šifoni, prav dobri, širina 80 cm	od 11 do 15 Din
Molino la za rjuhe, širina 156 cm	od 20 do 22 Din
Kappentuch la, širina 180 cm	od 29 do 32 Din
Damast-gradl za žimnice	od 30 do 38 Din
Damsko volнено blago	28, 35, 56 Din
Moški angleški kamgarn, širina 150 cm	od 135 Din naprej

DOBRO BLAGO
PRIJAZNA POSTREŽBA
NAJNIŽJE CENE

SPECIALNA TRGOVINA NOVAK - LJUBLJANA
KONGRESNI TRG 15 (NASPROTI NUNSKÉ CERKVE)

Lepo vezana knjiga
bodi kras knjižnice
v Vašem domu!

Take vezave
Vam oskrbi,
od preprostih
do najfinejših,

Knjigoveznica

Jugoslovanske tiskarne

r. z. z. o. z.

Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6/II.

„Pa ste mi res nalili Buddha čaj? Drugega ne pijem.“

„Bodite brez skrbi, saj naročamo čaj samo pri TEA IMPORTU, ki ima zares najboljše čajne mešanice.“

Če hočete tudi Vi čaj z odlično aromo, tedaj naročajte samo Buddha čaj v zavitkih.

TEA IMPORT, Ljubljana

Večna pot 15. Telefon 26-26.

Elegantne dame vzbujajo pozornost . . .

Zato bodite pri nakupu oblek oprezni. Dobro preudarite, preden se odločite za kroj. Veliko izbiro modelov Vam lahko pokažemo. Posetite nas pri prvi priliki. Pri nas najdete gotovo kaj, kar potrebujete. Imamo krasne modele. Čudovite kombinacije damskega blaga.

DRAGO GORUP & Co., Ljubljana

Miklošičeva cesta števil. 16/1. Hiša Del. tisk. (Bamberg). Telefon 32-33.

Moderna žena

mora užiti vsak
žarek sonca. **Zato:**
primerna obleka!

Tri svojstva
naših letnih kvalitet:

modni vzorci
lahno tkivo
indantren barve.

Oglejte si našo sezijiško izbero!

Manufaktura **SOUVAN**
LJUBLJANA
MESTNI TRG 24.

ŽENA IN DOM

ilustrirana revija za slovensko ženo
številka 5 * maj 1933 * leto IV

Ada Negri-Alojz Gradnik:

T R P E Č E

Iz zbirke «Materinstvo».

Glas joka je v temi do mene prišel
kot mnogih hrumečih potokov odmev.

In bilo je, kot da je glas iz daljav,
kot valov razpenjenih divji pozdrav.

In bilo je, kot da odspodaj, iz dna,
prihaja, iz Matere Zemlje srcá.

In zdelo se je, da ga poln je že zrak
in poln moje sobe osamljene mrak

in s senco pretečo in z vetrom na moč
zatreščil je vame in zrušil me v noč.

In glas, ki sem čula, pretečevihrav,
bo večno mi v zbičani duši ostal:

«Sinú mi spočenjamo brez vse slasti,
ki v sanjah kot lilije cvet nam žari.

Nosile pod srcem trpečim smo plod
le s trdom in gladom in strahom — povsod,

v podstrešjih pretesnih, kjer zrak nas duši,
v močvarah, kjer kuži malarija kri,

in v krajih, kjer pelagre* strašni obraz
ves spačen reži se skoz selo in vas,

v brlogih siročine, robstva, vse dni
prosile Boga smo zastonj pomoči,

prosile smo, ko nam vsak up je minil:
«O vzemi ga k sebi, še predno bo živ!»

«V drobovju smo bolnem spočele otrok
le žalostne sence, rojéne za jok.

Sprejeli krvi naše gnile so žig
in z njim še vso težo teh naših verig.

O rade bi zdaj z njimi bile čez dan,
a kratek je dan, delo kliče nas v stran.

Pomanjkanja kremplji nas ostro tiščé,
ko cesta otroke nam žre bogvekje.

Smo matere samo za jok in bridkost,
neznana uspavanke nam je sladkost:

opevaj ti — da bo odprl svet srcé —
to materstva našega črno gorjé!

O ti, ti, ki pišeš vse z bratov krvjó,
ki padli so, z vzdihni upornih, ki z njo,

to usodo sovražno vsevdilj se boriš,
opevaj bol, ki je močnejša ko križ.

O spomni se, spomni se: prav tako, glej,
tvoja mati je mnogokrat jókala prej.

O spomni se, spomni se: naj bo tvoj klic
kot kriki so jate preganjanih ptic,

kot truma, ki v boj zakadi se, kot kres,
ki naglo zažiga grmovje in les.

Povej vsem: «Rešitve ni, cilj je propast,
dokler bo ponižana matere čast!»

Molk... ali kot v noči viharni brez zvezd
rjove reka drveč preko jézov in cest

v zraku, v krožnih vrtincih zvenel je vsevprek
vzdihov dolgih in joka tožeči odjek.

Ah, dokler trpela bom, dokler odsev
plamena bo mojega srea medlel

v tem ritmu temnečem življenja, povsod
zdaj, v bodoče, kjerkoli me vodil bo pot,

bom čula te tožbe iz zemeljskih vic,
teh sestrskih prošenj obupni poklic

in v srcu me grizel, kot kes bo pekoč,
ta klic zdvajajočih: Pomoč! Na pomoč!»

* pelagra — kožna živčna bolezen, kroničnega značaja, ki je posledica zauživanja pokvarjene koruze in se končuje običajno s splošno degeneracijo.

Mati Ivana Cankarja

Ko sem svoj čas prvokrat stal v Dresdenu pred sliko Rafaelove Sikstinske Madone, ki stoji na podstavku čisto sama v svoji posebni izbi kakor v kakšnem hramu, in ko so hodili mimo ljudje tiho in pobožno ter brez besed občudovali to mojstrsko delo, sem se, sam ne vem, po kakšnem naključju, spomnil nekega mesta v Foersterjevem «Vzgojeslovju», kjer govori avtor o tej Mariji in kjer ponavlja Rafaelovo izjavo, kako je prišel do vzvišenega Madoninega izraza po čisto naravni poti na ta način, da je iskal lepoto različnih mater in jo potem enostavno združil v izrazu svoje Madone. «Z najvišjo čistostjo Matere božje», piše Foerster, «sicer ne moremo primerjati nobene posvetne žene; vendar pa je v vsaki materi, ki se sklanja nad svojim otrokom, nekaj svetega in nebeškega — treba se je samo naučiti to svetost tudi videti. Večina tega namreč ne vidi; morda zato, ker je mati bolna in trudna, ker ima raskave, zdelane roke in zgubano lice ali pa je mračna in nevoljna od samih skrbi in naporov. In zato ti ljudje ne vidijo njenega svetega sija. Velik umetnik pa je tisti človek, ki vidi več kakor drugi, in takšen umetnik je bil tudi Rafael. In kakor si vsi predstavljamo mater v mislih s tem nebeškim obrazom, obžarjenim od svetlega sija, tako nam na drugi strani že sam zvok besede «mati» vzbudi v duši spomin na nekaj morda ne povsem jasnega in ne lahko izrazljivega, vendar pa nekaj dobrotnega, toplega, kar nas boža z mehko roko, tolaži v žalosti in obupu ter brani pred udarci sirove okolice; začutimo se nehote kakor v varnem zavetju, kjer nad nami nekdo pazno bedi, komur se lahko popolnoma zaupamo, kjer nam je čisto dobro in kjer se nam ne more prav nič hudega pripetiti. V tem napol zavestnem občutju pa je že izražena in izčrpana vsa globoka vsebina matere in njenega poklica.

Mati, to po svojem bistvu tako skrivnostno in sramežljivo, to najsvetejše in edino upravičeno poslanstvo žene se v življenju nikoli in nikjer ne uveljavlja z glasnim hrupom in vikom, se nikoli ne sili na javno poprišče, temveč živi čisto na tihem in samo zase svoje posebno življenje, daleč proč od vsega posvetnega, vsakdanjega vrvenja in besnenja, ter neguje, pripravlja in vzgaja mladega človeka za trdo pot bodočega poklica. Mati, ki človeka sprejema in nosi, v bolečinah rodi in od prvega diha neprestano skrbi za njegov obstanek; ki ga navaja k prvim korakom in kretnjam, ki ga uči prvih čudežev govora in spoznavanja okolice, vodeč ga tako do prvega samostojnega razmišljanja in razsojevanja živega in mrtvega sveta, ima na naš celotni duševni in telesni razvoj tako globok vpliv, da ga je težko v vseh podrobnostih natančno opredeliti in opisati. Razmerje matere do njenih otrok, v vsej njeni ljubezni, požrtvovalnosti in neumornem prizadevanju za otrokovo blaginjo in uspevanje, nudi v vseh raznih dobah toliko zanimivega in neizčrpnega gradiva, da ga je človeška znanost in umetnost z najrazličnejših strani že neštokrat obravnavala. Zlasti v literarni in likovni umetnosti je našla opevanje in čaščenje odnosno prikazovanje matere in njene usode nepregledna vrsta oblikovalcev v vseh časih, odkar se človeštvo sploh umetnostno udejstvuje. Že v starem zakonu Sv. pisma nam ukazuje četrta božja zapoved: «Spoštuj očeta in mater, da boš

dolgo živel in da ti bo dobro na zemlji.» Iz stare grške literature poznamo zgodbo nesrečne matere kraljice Niobe, kateri sta razsrjena bogova Apolo in Artemis v maščevanju pomorila vseh štirinajst otrok. Euripides je spisal tragedijo nesrečne matere Medeje, ki v obupu in ranjenem dostojanstvu rajši ubije lastna otroka, kakor da bi ju prepustila izdajalskemu možu. Trpljenje razdvojene matere, ki je grešila zoper svojega sina, nam je opisal Shakespeare v «Hamletu». Hauptmann nam prikazuje mater v pravljici luči, kako prihaja z onega sveta tolažiti svojo ubogo hčerko Hanico. In celo prva povojna generacija, ki je napovedala očetom naravnost boj na življenje in smrt, je obstala in se v spoštovanju sklonila pred materjo. Dočim oče v Wedekindovem «Prebujenju pomladi» svojega dozorevajočega sina pretrepa, ga mati zagovarja in z dobro besedo poučuje. Dočim Hasencleverjev sin naperja na očeta samokres, da se ta od kapi zadet mrtev zgrudi, hrepeni isti sin po tolažilni in božajoči materini roki. In celo skrajno revolucionarno medvojno delo Fritza v. Unruha «Pokolenje», kjer se oba starejša sinova z materjo spreta, da, kjer mater celo ubijejo, celo to izzveni v pretresljiv klic najmlajšega sina: «K Tebi, k Tebi, o mati!»

*

Dočim obravnavajo vsi ti pisatelji mater in materinstvo v njenem veselju in njenem trpljenju po večini kot tip oziroma kot izmišljeno osebo, imamo na drugi strani ohranjenih tudi mnogo takih podatkov, ki nam opisujejo neposredno matere same različnih velikih umetnikov, bodisi da pišejo o njih sinovi-pisatelji sami, bodisi da nam poročajo o njih drugi. Tako n. pr. nam riše zgodovina Goethejevo mater kot zelo ljubeznivo, veselo in poetično gospo, o kateri se je izrazil vojvoda Mecklenburški, «da se mu ni zdelo prav nič čudno, da je Nemcem rodila Goetheja», in o kateri je rekel Wieland takoj po prvem pogovoru, ki ga je imel z njo: «Zdaj pač razumem, kako je mogel postati Goethe to, kar je!»

Prav tako nam pripoveduje z otroškimi obožavanjem Lev N. Tolstoj o svoji materi, o njenem otožnem smehljaju, o njenih dobrih, rjavih očeh, o njenih lepih, belih rokah, ki so ga božale po laseh, in kako se je vedno, kadar je v sami srajčki molil pred svetimi podobami za svojo ljubljeno mamico, zlivala ljubezni do nje in do Boga v eno samo in edino čustvo.

In še celo Strindberg, ta mrki in bojeviti severnjak, ki je v vsem ženskem svetu tako zloglasen in razpjit, je zapisal po svoji trdi, jedrnat, pa odkritosrčni naravi, da ga je materina smrt močno pretresla in da je mater tako zelo pogrešal in za njo žaloval, da mu je za zmerom ostala v spominu kot simbol vsega dobrega, lepega in velikega.

Toda kakor je v svetovni literaturi o tem predmetu zelo bogato gradivo na razpolago, tako ga je literarna zgodovina razmeroma zelo malo proučevala in izčrpavala. Kajti literarna zgodovina se je ozirala neposredno po večini na literarne vzorce in vplive, kolikor je upoštevala domače vzgoje, pa je obračala mnogo več pažnje očetovi strani kakor pa materini.

V slovenskem slovstvu in tudi v slovenski slovstveni zgodovini je to poglavje seveda še manj ali pa sploh nič obdelano. Četudi je našemu ljudstvu spoštovanje pred materjo sicer globoko ukoreninjeno in bi lahko trdili z Nemci, da bi bil, ko bi bilo spoštovanje do

matere merilo za etično zrelost naroda, slovenski narod na dokaj visoki stopnji — so kljub temu naši pisatelji in pesniki, vsaj sorazmerno, zelo malo omenjali mater v svojih pesmih ali povestih. In če je pomanjkanje materinskih motivov že v delih precej občutno, tem pomanjkljivejša so sporočila o materah naših pesnikov in pisateljev samih in bi slovenski raziskovalec ne imel na tem polju premajhnega posla.

Tako nam n. pr. že takoj pri naših literarnih vrhovih sreča ni niti malo naklonjena. O Prešernovi materi ne vemo skoraj nič drugega kakor kje in kdaj se je rodila, kje se je šolala, da je bila precej izobražena, da je znala slovensko in nemško pisati in brati in pa kje in kdaj je umrla. V Prešernovih poezijah bi iskali zaman tudi najrahlješe naznačbe, ki bi dala sklepati na spominjanje matere.

Iste vrzeli se ponavljajo pozneje pri Franu Levstiku, za katerega sem namenoma iskal, pa vendar nič ali vsaj zelo malo pomembnih podatkov našel. Čeprav večine del drugih naših slovstvenikov s te strani nisem natančneje raziskaval, vendar mislim, da bi, vsaj kolikor so mi znana po spominu, na tem polju ne mogel zaznamovati posebnih uspehov in da bi bilo vse nabrano gradivo zelo netehtnega ali pa vsaj za naše namene zelo nepomembnega značaja.

Sele v predzadnji, občutljivejši generaciji moderne je nastopila tudi v tem pogledu znatna izprememba. In tu se nam je zgodilo kakor Rusom z Gogoljevim «Revizorjem»: zasvetilo se je kakor sonce, genijalni duh je obsvetil tudi to našo skromno ženicu, in dokazali smo, da naša literatura nima prav nobenega namena zaostajati za drugimi, temveč da je stopila tudi na tem polju z enim samim korakom v prvo vrsto, če že ne vsem drugim literaturam na čelo. Pesnik, ki nam je pokazal slovensko mater v vseh njenih duševnih fazah, v vseh njenih radostih in bolečinah, je bil — Ivan Cankar.

*

Arabska plemena so imela — ali pa še imajo, ne vem — starodavno navado, da si je moral sin vedno sezuti čevlje, preden je stopil pred mater, s čimer so hoteli izraziti, da človek v materino izbo ne sme prinesiti nobenega praška s ceste, da so tla v njeni bližini sveta in da se mora hoditi tiho in ponižno v njeni navzočnosti. Te navade se spomni čitatelj, kadar bere Cankarjeve spise o materi. Tudi on se ji bliža tiho in ponižno, z odkrito glavo in očiščen cestnega prahu, kakor pobožni vernik božjemu oltarju. Kadar govori Cankar o materi, se mi vselej zdi, da ga je edino tu spomin nanjo oprostil do zadnjega in da je pisal z nekakšno nadzemsko svobodo, pri čemer ga ni ovirala niti tista sramežljivost, ki jo je tako brezobzirno izpovedal v Uvodu k «Podobam iz sanj». «Človeka ni sram nagnusnih grehov, čiste lepote ga je sram...» in «Vsega najlepšega ga je sram, najbolj sram pa ga je ljubezni.» Le kadar je pisal o materi, je tudi to sramežljivost premagal. Nanizal nam je v vrsti svojih umotvorov toliko opisov in različnih spominov na svojo mater, da si iz posameznih sličic z lahkoto sestavimo njeno celotno zunanjo in notranjo podobo. In predstaviti čim vernejši obraz te matere, je bil namen tega skromnega članka, pri čemer nisem delal drugega kakor zbiral in razporejal gradivo, kakor mi je teklo iz najbogatejših virov, iz pisateljevih lastnih opisov. Brez vsake «tuje učenosti» sem se samo potrudil, da ohranim naslikano podobo nepotvorjeno in da nikjer ne oskrnim s pobožno ljubeznijo postavljenega sve-tišča.

*

Po zunanosti nam je znana Cankarjeva mati kot majhna, drobna ženska, z bledim, ozkim obrazom, s plahimi, otroškimi očmi, z nagubanim čelom in majhnimi, belimi rokami. Bila je tiha in preprosta kmetiška ženica, ki je ves čas svojega obstanka živela trdo življenje neumorne deklice, ki dela kot črna živina za svojega moža in za svoje otroke.

Izobražena v šolskem pomenu besede ni bila. Ko se je možila, ni znala še niti brati niti pisati. Obojega se je naučila šele pozneje, ko so ji otroci že doraščali. Vadila se je tudi ponoči, ko so vsi drugi že spali. Cankar večkrat omenja njeno pisavo, ki je bila sicer velika in neokretna, zato pa je bila njena slovenščina lepa in čista, tako da je mnogokrat popravljala pismenim otrokom besede. Tudi nemščini se je privadila na isti način, ko je vse šolske predmete predelavala navadno skupaj z otroki. In ko je nekoč slišal Cankar prvo nemško besedo iz materinih ust, se je izprva sicer začudil, takoj nato pa je preudaril, češ: «Mati zna vse, čemu bi pa nemški ne znala!» Preprosta in samostojna, nepokvarjena v svojem naziranju je ostala skozi vse življenje in znana črtica «Tuja učenost» nam jo označuje dovolj jasno, ko pripoveduje, kako se je zgražala nad vsebino Tolstega «Kreutzerjeve sonate» in kako jo je vsa prestrašena imenovala «t u j o u č e n o s t». Ob takih spominih jo je primerjal Cankar s solncem in s cvetjem na poletnem solncu, z ljubeznijo samo, katere smehlaj je že paradiz, vesel in solnčen, brez črnega spoznanja in brez sovražne tuje učenosti.

Cankarjeva družina je živela v hudi bedi in pomanjkanju. Oče s svojim delom itak ni mnogo zaslužil, in tudi ako bi bil, je bila kopa nedoraslih otrok tako številna, da bi samo od tega služka vsa rodbina ne mogla živeti. Zato je levji del skrbi za gospodinjstvo in za vzgojo otrok padal na materina pleča. Kdo ve, koliko noči je prebedela in prejkala od skrbi, kako bo drugi dan nasitila toliko lačnih želodcev. Pomagala si je s šivanjem in krpanjem, kolikor si je pač mogla, toda prenaporno delo jo je sčasoma telesno in duševno popolnoma izmozgalo. V neprestanem stradanju in siromaštvu je bila včasih od dela tako izmučena, da je sključena posedala pred vrati in da je bila podobna «majhnemu svežnju cunj, pozabljenemu na pragu.» — «Tako dobro se je spominjam,» piše Ivanov brat Karel, «kako sedi objokana ob praznem ognjišču in pre-mišljuje, kaj bi nam dala za kosilo in za večerjo, lačnim in preplašenim, in kam bi šla iskati na posodo.»* Grenko je občutil Cankar križev pot matere, ki hodi od postaje do postaje ter v strahu in ponižanju prosi milodarov za svojega sina, ki študira v mestu, ki nima obleke in ne stanovanja in ne večerje. «Nimam nič,» mole-duje Francka s Klanca pred županom počasi in tiho: «ko bi mogla sinu pomagati, bi si odsekala roko. Nimam, da bi mu kupila kos kruha za večerjo...» In ob teh spominih se izvijejo Cankarjevemu peresu tile grozotni obrazi: «Njeno čelo je bilo vseskriž kakor z nohtom narezano; lica so bila splahnela, z rumenimi pegami preprežena; ustnice, nekoč mile in lepe, so bile tenke, suhe, brez krvi, kakor zgrizene; oči so gledale mirno, od nekdaj daljave, trepalnice so bile zakrvavele in gole, najbrž izprane od solz. Ali najbolj so se mu smilile roke, te drobne, uboge, kiso toliko dale, nikoli ničesar prejele;

* «Dom in Svet» 1920.

Käthe Kollwitz: Mati in obup.

trudne so bile sklenjene na mizi, kakor za večerno molitev; nagubane so bile, do kraja zdelane, že čisto brez moči; kmalu pa pride ura, ko bodo omagale, spustile na tla pretežko breme ter ga ne vzdignile nikoli več.»

Cankar je imel tisto veliko lastnost vsakega pravega umetnika in pisatelja, da je znal namreč po vsakem najmanjšem gibu, po vsakem pogledu ali besedi, po vsakem na videz čisto malenkostnem, za povprečnega opazovalca čisto nevažnem dogodku presoditi in oceniti celega človeka. Malokaterim je dano kakor njemu, da je tako nezmotljivo odklepal najtišje in najbolj zaklenjene kamrice človeškega srca in da je v kratkih, najskromnejših stavkih razodeval vso tisto nemo, pa vendar do neba vpijočo bolečino. Tako učinkuje name vselej porazno tisto neznano naštevanje vprašanj, ki vrtajo ubogi Francki neusmiljeno po glavi: «Kam je šel Tvoj mož, ki te je ljubil...? Kam je šel Tvoj sin...? Kje je tvoja hči...? Kje so vsi, ki so te ljubili in ki si jih ti ljubila...?» In na vsa ta vprašanja ji odgovarja med prebiranjem črnih jagod na velikem molku kruta, neusmiljena resnica: «Izgubili so se, umrli so; zastonj se ti tresejo roke prezgodaj...»

Ali pa, ko napade soseda ob pogledu na mladega tatu, ki ga ženejo biriči in ki ga pretepa gruča sirovih ljudi, ubogo mater z besedami: «Ali veš, komu je

bil na las podoben ta razbojnik? Možu tvojemu, ki je šel po svetu!» in mati nato ne ve drugega odgovora kakor da globoko nagne glavo in ne odgovori nobene besede...

Neskončno gorje in žrtvovanje te matere, ki meji pogosto že na čudežnost in svetništvo, je strnil Cankar v naslednje vrstice, ki jim v vsej slovenski literaturi ni nikjer enakih: «Veliko prenese človek, to vem sam; par konj bi ne zvleklo tovora, ki ga nosi na plečih že otrok; ali da se dá trpeti toliko in tako dolgo kakor je trpela moja mati, je bil čudež, ki si ga še zdaj ne morem natanko razložiti. Žena je devetkrat močnejša od moža, mati pa devetkrat devetdesetkrat. Če bi bil rekel svoji materi, da naj mi za ped odmakne Ljubljanski vrh, zato ker preveč tišči na Močilnik, bi ga najbrž zares odmaknila.

Bog daje materam čudne uganke. Na primer: Kako bi se pripravilo kosilo za osmero ljudi, če ni groša v hiši in če ne dá štacunar niti soli na upanje? Kosilo je na mizi. Skrivnostno gre življenje dalje od dne do dne in se ne ustavi. Strma in grapava je pot, težak je voz; na vozu sede otroci, osmero jih je, jedo in pijo, smejo se in kriče, mati je vprežena; če bi se odpočila, če bi stopila prepočasi, bi ji švrknilo preko sključenih pleč: «Hej, potegni!» Tam, kje pod visokim klancem omahne. Omahne in umrje. In še umreti jo je sram; zdi se ji, da je storila krivico tistim, ki so živeli.» —

Takšno življenje, ki je samo pehanje in garanje brez oddiha in prestanka, ki je bolj podobno počasnemu umiranju kakor življenju, mora samo po sebi nujno voditi do skorajšnjega konca, do duševne in

Käthe Kollwitz: Proletarska mati.

Käthe Kollwitz: Mati in sreča.

končno tudi do fizične smrti. Vsak človek mora imeti razmerje dobrih in hudih doživljanj vsaj toliko urejeno, da približno lahko vzdrži in obstaja. Vsak si po svoje ustvari in uredi to razmerje, kakor si ga pač more in mora in kakor mu je pač dano. Eni si pomagajo z delom, drugi s popivanjem in zabavanjem, eni si pomagajo s sanjarjenjem in zidanjem zlatih gradov, drugi spet se zatekajo k veri. Ravnotežje, takšno ali takšno, je treba vzpostaviti. Cankarjevo mater je hranila in reševala njena globoka ver-
nost.

S te strani nam je svojo mater natančno opisal njen sin Karel, in zato je najbolje, če navedem njegove besede: «Naša mati je bila globoko pobožna žena. V večnem stradanju in brezmejnem siromaštvu jo je krepila vera v božjo pomoč, ki se bo izkazala prej ali slej. Sključen v kotu je molila in bila je vsa srečna, ko je videla Ivana in mene, da ministrirava pri oltarju. Spominjam se tudi tega, da je bila mati vselej, kadar se je vrnila iz farne cerkve pri sv. Pavlu ali pa od sv. Trojice, vedrejša in da zvečer ni jokala. Njeno upanje je raslo, kadar je molila in se porazgovorila z Bogom. Ta njena živa vera v Boga in pa njeno neomajno upanje v boljšo prihodnost se je vcepila tudi Ivanu v srce. Vem čisto dobro, da je Ivan zadržal materino sliko, kakršna je bila v resnici: sliko trpeče žene z živo vero, z večnim upanjem in brezskrajno ljubeznijo.»

Takšno mater nam je predočil tudi Ivan Cankar v IV. dejanju svojih «Hlapcev». Mati, ki je ves čas do tega trenutka molčala in izpregovorila komaj besedo, vstopi po brezuspešnem dvogovoru Jermána z župnikom k svojemu sinu in ga s tihim glasom prosi: «Glej, Franc, otrok moj... ni dolgo več... do svetega Božiča, mislim... ko mi bodo zvonili na to zadnjo pot... usmili se

mojega srca in moje duše se usmili... Glej, na kolenih klečim pred teboj — ne zavrzi Boga!»

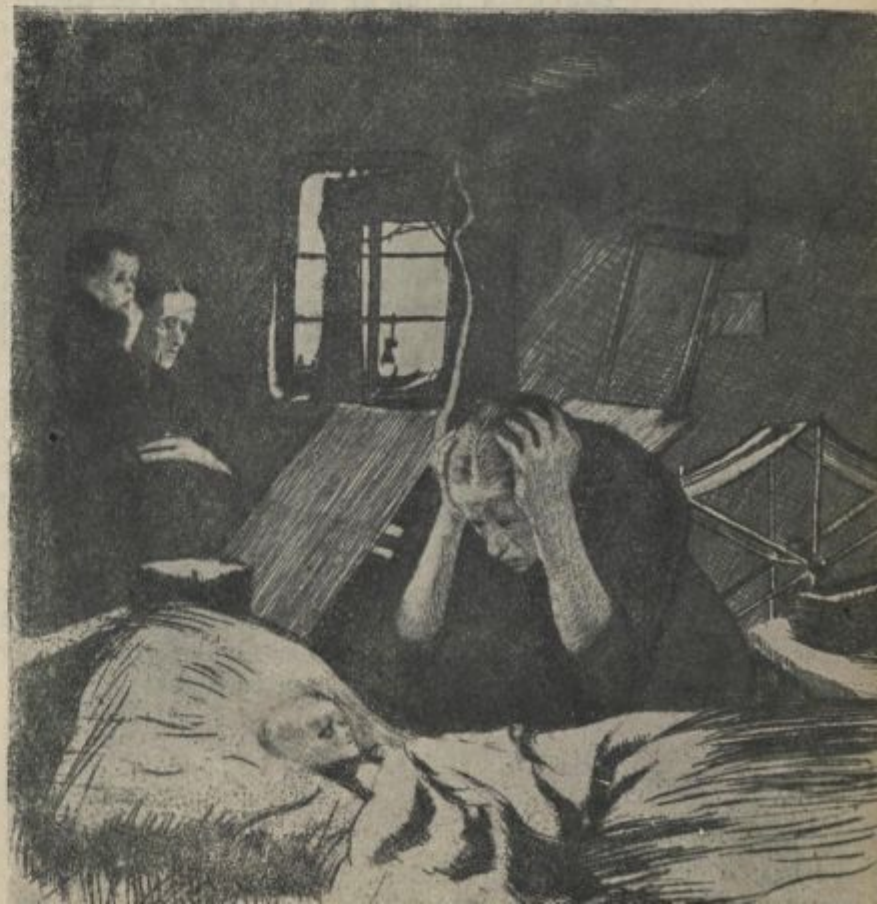
To je tisti hudi trenotek, ko izgubi Jerman vso svojo aktivno moč, ko mu zastane vsa energija in misel in ko nima za to nobenega drugega odgovora kakor eno edino besedo: «Mati»...

Izmed vseh svojih otrok je imela Cankarjeva mati med vsemi Ivana najrajši. «Ko so vsi drugi obupavali nad njim», poroča brat Karel, «in ga zmerjali z izprijenim študentom, je ona verovala v njega, v njegovo srce, v njegov talent. Z neko čudovito vero je prisluškovala njegovim visoko letečim sanjam, njegovim načrtom za bodočnost, ki je bila vsa lepa in sijajna. Kadar je le utegnula, je brskala po njegovih papirjih, prebirala njegove mladeniške pesmi in trdno je bila prepričana, da bo prišel čas, ko bodo ljudje drugače sodili o njem in ko ne bodo več prezirali njega in nje zaradi njega. Ta trdna vera matere, ki je edina z ljubeznijo in vdanostjo pokrivala njegove slabosti in ga s težko bridkostjo branila pred hudobnimi jeziki, je začrtala globoko brazdo v Ivanovem srcu in v njegovih delih.»

Kako mnogo je pomenila mati Cankarju v mladosti, pa tudi pozneje, ko je bila že mrtva, nam najjasneje pričajo cele vrste črtic, novel, povesti ali pa samo posameznih odstavkov, ki so vsi posvečeni njegovi materi in njenemu spominu. Črtice, kakor «Njena podoba», «Njen grob», «Večerna molitev», «Tuja učenost», «Skodelica kave», «Vrzednec», posebno pa povest «Na klanecu», so najlepši spomeniki, ki jih je kdaj postavil človek svoji materi.

Umrla je Cankarjeva mati, ko je imel Ivan okoli tri in dvajset let. Dan prej mu je umrla tudi stara mati. V stanovanju, obstoječem iz dveh sob, sta ležali na mrtvaškem odru obe hkrati, v eni sobi mati, v drugi pa stara mati. Stroške za pogreb je plačal Cankar iz

Käthe Kollwitz: Mati in beda.

honorarja, ki ga je dobil za svojo prvo knjigo «Ero-tika». Brat Karel piše, da je bil Ivan kakor blazen in da nikakor ni mogel pojmiti, da mu je umrla mati. Resnično je moral Cankar v tistih časih neizmerno trpeti, kajti spomini na tiste grozne ure ob materini smrtni postelji in ob njenem mrtvaškem odru se oglašajo skoraj v vsakem drugem njegovem delu. Že v povesti «Na klancu» je bil zapisal: ...«Lojzetov obraz, ki se je sklanjal nad umirajočo materjo, je bil ves razoran od bolečine...», v «Večerni molitvi» pa je opisal natančno, kako je klečal pred materino posteljo, kako je mati mirno spala in kako je po desetih letih spet enkrat klečal in klical Boga. In ko je mati kljub temu po treh tednih umrla, se mu je porodila strašna misel, ki mu je ležala v prsih trdo in težko kakor črn kamen: «Bog me je ogoljufal za mojo molitev in vero, Bog je prelomil besedo!» In ko je ob njenem mrtvaškem odru risal s tresočo roko njen obraz, se mu je nenadoma zazdelo, kakor da so se materine ustnice smehljale in «v tistem smehljaju je bila moja večerna molitev in plačilo zanjo. Bog jo je slišal ter jo uslišal po svoji modrosti.» *

«Tako se je dopolnilo življenje, polno bridkosti in polno solza, razlitih brez koristi...» Tako je zavzdihnil pisatelj ob smrti Francke «Na klancu». Toda solze Cankarjeve matere niso tekle brez koristi. Žrtvovala je sebe, da nam je poklonila sina, ki je brez prestanka oznanjal evangelij trpečim, ponižanim in razžaljenim in ki ga je prevzel kot dediščino od svoje matere.

V srcu je nosil materino podobo, samo lepoto in blagost, kakor je nikoli in nikjer še ni videl; materin obraz, nadzemeljsko lep in bel, prežet s svetlobo in toploto, z mirnim, vdanim pogledom se mu je prikazoval v šoli ali na cesti, v glasni družbi ali v samotni izbi in vedno je mislil nanjo kakor misli jetnik na svetlo, visoko solnce...

«V mojem spominu je svetla podoba; mnogo let je že tam, zmerom na enem mestu, mojim očem zmerom enaka, čeprav bi morda kdo drugi sodil, da je že zažrneta in da le moje srce vselej posebej ustvari po svoje njen prvotni obraz; malokdaj se ozrem nanjo, pa vendar vem, da bi brez nje bila pusta in gola moja izbica; in če bi šla od hiše, bi šel z njo božji blagoslov.»* In k tej podobi so romale njegove misli kakor na sveto božjo pot vselej, kadar mu je bilo hudo in težko pri srcu: «In vselej, kadarkoli se ozrem na sveto podobo v svojem spominu, slišim šepetanje neizgovorjene besede, kakor se je utrnula iz čeznaturnega spoznanja, ki nam ni dodeljeno, iz vesoljne ljubezni, ki je mi ne poznamo; in milo in gorko mi je pri srcu, osvobojena je.»*

Sčasoma, bolj proti zadnjim letom njegovega življenja, se je Cankarju materina slika polagoma širila in zavzemala čedalje večje in splošnejše oblike. Že v črtici «Četrta postaja», kjer opisuje žalostno Mater božjo še z vsemi zunanji znaki svoje lastne matere, ko sreča Kristusa na križevem potu in ko opisuje njeno bolečino, ki je večja od sinove, že takrat je imel pred očmi tisoč in sto tisoč mater, ki so v svetovni vojni ob-jokavale svoje padle sinove. «Zdaj v tem strašnem času, ga vidim (sina) živega tik pred

* «Edina beseda.»

Ivo Peruzzi:

Pogovor z materjo

«Zakaj zmračilo se obličje mojega je sina?
Pomisli: Sen minljiva je, večna — bolečina.»

«O mati, kam ljubezen so poskrili,
izreci, kdaj so radost zatajili?
Kdo je ugasil svetlih duš prelest
in kje molči ponosnih src bolest?»

«Moj sin, jaz sem zaprla vase cvet in sad,
in iz ničã sem toplo gnezdo splela,
sem pesmico Ti pela, ko je vihra mela,
molčala, ko je trkal čas brez nad ...

Me vaše matere smo vas spočele
ne za dvojnjiroce, jadne črnoglede,
me smo za žrtve se rodile, ne besede,
naven smo se smejale, na skrivaj ihtele ...

Poglej, kakó se ceste v širni svet pletó ...
na strmi vrh te vodi pot stremljenja,
povsod utriplje topla moč žioljenja —
a želje naše se rodé, da spet umró.»

«O hvala, mati! Lažji bo odzdaj korak,
ko Tvoje je srcé noči prodrlo mrak ...»

seboj, vidim ga tisočkrat in stotisočkrat. Njo vidim, žalostno mater, tudi njo tisočkrat in stotisočkrat.»

In v «Grešniku Lenartu», ki je izšel tri leta po avtorjevi smrti, se mu je podoba njegove matere že čisto zljila v eno s podobo Matere božje. V sanjah se prikaže Lenartu Marija, Mati božja, in «... pogledal je v njen sveti obraz in je videl, da je bila nenadoma njegova mati, čeprav je imela židan plašč, ne pa zelene rute in zakrpane jope; spoznal jo je po tistem tihem smehljaju, ki se ni razodeval, spoznal jo po toploti lic in rok in sladkem dihu besed.»

Ko je ležal Cankar na smrtni postelji, je pravil svojemu bratu, da mu veliko prihaja na misel pokojna mati in da jo bo pozdravil, ko se z njo snide.

Tako nam je predstavil Cankar svojo mater: preprosto in tiho, skrbno in delavno, nemo trpečo in verno Bogu vdano. S tem pa nam ni odgrnil monumentalnega lika samo svoje ali samo slovenske matere, marveč je v teh svojih spisih povelečal materinstvo sploh in dvignil mater na stopnjo svetnice in mučenice: «Na mater je mislil, kadar je pisal o trpečih ženah sploh, kadar je pisal o ljubezni, ki se bori z bedo in siromaštvom, o ne-usahljivi veri v pravico, ki se mora izkazati, in o trdnem upanju, ki prehaja polagoma v rezignacijo, a nikdar ne preide v obup.» *

Umrla je Cankarjeva mati. Spoznalo in s sveto ljubeznijo jo je razodelo vsevidno umetnikovo oko in jo svetu ohranilo njegovo čarobno pero. Koliko mater je že umrlo in koliko jih še bo, ko nihče ne bo opazil njih trpljenja, nihče ne zaznamoval njih gorja!

Daj Bog, da bi napočil za vse tisti čas, ko se bodo vsem mrtve matere na mrtvaškem odru smehljale in ko bomo v tem zadnjem materinem smehljaju spoznali večerno molitev nas vseh, kakor jo je slišal On in jo uslišal po svoji modrosti.

N a š a m a m i c a

Vem, mamica, ko boste to čitali, si boste mislili: Zakaj neki piše o meni? Saj nisem učenjak, ki je nekaj novega izumil, niti dolarška princesa, ki je skrinje dolarjev prinesla iz Amerike. — Samo preprosta kmetiška mati ste in na milijone jih je na svetu, kakor vi.

Ko odrasemo, tako radi pozablamo na vas, matere, ki ste nam darovale vso svojo srečo in ljubezen. In zato, da bi se vas spomnili vsi tisti, ki pozabljajo na vas, vsaj za kratke hiše, in če z drugim ne, vsaj z lepo, hvaležno mislijo, sem to napisala...

Drobna in majhna je. Trpljenje in leta so ji zredčila in pobelila lase. Otroci in delo so ji izželi telo. Le njenih lepih, dobrih oči se ni dotaknil čas. Če je mamica vesela, zagori v njih ogenj kakor v očeh dvajsetletnega dekleta, in vendar poteče drugo leto že dvajset let, odkar sta se srečala z Abrahamom.

V Prlekiji, naše zemlje lepi Deveti deželi, domuje na zelenem holmcu, med vinogradi in zidanicami, v starinski, s slamo kriti hišici. Hčerka Liza je pri njej, vsi drugi so šli v svet iskat sreče in kruha.

Pet jih je bilo. Vsak je imel košček njenega srca. Štirje so šli, in vsak je vzel košček njenega srca s seboj. Pa ni jokala. Tudi takrat ne, ko je šla Linča, najmlajša. Dobro se še spominja tistega dne. Bilo je spomladi. Iz sveže izorane zemlje je puhtelo. Sadovnjak za hišo se je kopal v cvetnem snegu in domača hišica je bila vsa pozlačena od sonca. Takrat je odhajala Linča, najmlajša, njenemu srcu najljubša. Materino srce je jokalo, a v očeh ni bilo solz. Med njive je šla, in ko je bila sama, je zemlji in nebu izkričala svojo bolečino. Ko pa je pozneje hčeri podala roko, se je smehljala. Taka je prleška mati od davnih prababic žc, delo jo je utrdilo za trpljenje.

In vendar mamica mnogo misli nanje in na leta, ki so prešla, ki so utonila v obzorje časa kakor drobni, pomladni oblački. V dolgih zimskih večerih, ko tuli in joka veter okoli hiše, sedeča pri topli peči. Pa spomladi na klopici pred hišo, v božajoči toploti prvih boječih sončnih žarkov. In v poletnih in jesenskih nočeh, ko preutrujenega telesa noče objeti spanec, kljub uspavajočemu brunanju čričkov in klopotanju klopotcev. Takrat teko kakor na filmskem traku skozi spomin leta, veselih in žalostnih dogodkov bogata.

Njeno življenje? Je bilo pač življenje tisočerihi kmetiških žen. Delo in zopet delo, malo ljubezni in sreče še manj. Mož je bil zidar. Ko je izborelo grozdje, je prihajal domov, spomladi, ko so ob grabi razcveteli prvi zvončki, je spet odhajal v mesto za zaslužkom. Vse leto je garala sama. Ko je nosila tretjega otroka, se je pri delu pregnala. Morala je pod kirurgov nož. Na nitki je viselo njeno življenje. Po težki operaciji, ko so izrezali plod iz nje, je vprašala učenega zdravnika, ali bo lahko še kdaj rodila. Zasmehal se je izkušeni mož vprašanju in jo potolažil: — Brez skrbi, mamica,

to je nemogoče, če bi se to moglo zgoditi, potem radevolje prevzamem skrb za tiste otroke jaz.

Pa je kljub temu rodila potem še troje otrok. Nikoli ni tega zvedel učeni zdravnik. Nemalo bi se začudil in tudi prestrašil. Skrbeti za troje otrok ni kar tako.

Drugo za drugim odhajajo in prihajajo leta. Zanj vsa z enakim refrenom, ki je: delati, delati. Mnogokrat jo položi delo na bolniško postelj, in delo je zopet, ki jo dvigne z nje.

Pred letom so ji poginile tri tolste svinje. Vse leto je skrbela zanje. V težkih železnih loncih jim je kuhala in jim stregla materinsko ljubeznivo. Na jesen, mesec dni pred zakolom, pa so obolele in poginile. Vse tri. Vseletni trud je bil zaman. To jo je strlo in takrat je zbolela še sama.

Lojzek, najmlajši vnuk, je njena sreča. Skupaj paseta kravico v grabi in se pomenkujeta. V takih hipih postane babica vsa mlada, Lojzek pa ves možat. O vsečem govorita. O cvetkah in pticah, pa o stricah in tetkah, ki so tam daleč. — Kje? je radoveden Lojzek. — Daleč, daleč. — Tam? kaže otrok na zeleni grič v daljavi. — Še mnogo dalje. — Kaj pa je tam? vprašuje Lojzek. — Velika mesta. — Je lepo tam? Babico je zbudilo v prsih. — Ne, — odkima hitro, — tam ni lepo, tam so kače, velike in strašne, še hušje kakor v vinogradih pred bratvijo. Lojzek molči. Preko zelenih holmov gleda — v dalje brezmejne, v nedogled tekoče. In misli: tam so mesta, velika mesta — in kače... Radovednost in čudno sladko grozo čuti v srcu. Babica pa je žalostna. Razume njegov molk in ve: prišel bo dan in bo šel, kakor je šla Linča in so šli vsi drugi.

Včasih se kateri njenih otrok vrne za dan ali dva, truden in žejen miru in domačega sonca. Pa še nečesa drugega, česar je v svetu zaman iskal. Velike skrivnosti, ki se jo sramuje izdati, da bi ga ne imeli za otročjega, ki pa je tako preprosta, da se mu bere že na očeh: materine ljubezni.

Ta dan je praznik za mamico. Pogač s sladko vrhnjo vmesenih napeče. Z vinom postreže in s kračo, če jih je še kaj v shrambi. Potem prisede sama in izprašuje, kako se je godilo njenemu otroku po svetu. Vse hoče vedeti. Najskritejši predalček srca mora odpreti pred njo. Končno pa začne pripovedovati sama. O domu in gospodarstvu. Ko se je porazgovorila o vsem, potoži o sebi, da jo že zopet muči «toti protin». Pa okrene pogovor drugam. Spet začne o gospodarstvu, o delu, ki ga bo treba jutri opraviti. Z materinsko ljubeznijo pripoveduje o njivah, sadovnjaku in vinogradu. Oči ji gore. Vsa sijoča in pomlajena je, kakor dekle, ki so jo zaročili z dragim, izbranim po njenem srcu. Pa se v hipu spet zamrača in postane otožna. Morda jo je protin z drobno, skelečo bolečino spomnil poznih let — in se raztoži: — Da, da, stara sem in slaba, morda leta ne bom več preživela, ko pridete drugo leto, me ne bo več...

Ko odhajamo, stoji vrh holma in gleda za nami. Smehlja se. Mi pa vemo, da ji je hudo in je njeno srce polno solz. Pa se vendar smehlja, zaradi nas, da bi nam ne bila pot težka in žalostna.

Taka je naša mamica...

Vera Gogala:

„M a m a, o s t a n i!“

Imela je tri otročičke. Tri srečice.

Vsako popoldne je sedla na solnčni verandi v pleteni stol, z delom v roki, okrog nje pa so posedli po pručicah njeni trije malčki. S toplim, mehkim glasom jim je prepevala preproste domače pesmi, za njo pa so žvrgoleli in ščebetali vsi trije hkrati kakor mali tički. Šest svetlih očesc je zrla v mater v otroškem občudovanju.

«Kako je lepa naša dobra mama! Kako lepo poje!»

Nekoč sta starejša dva mamico užalostila. Majhna laž je bila. Čisto majčkena!

Mama ni udarila niti karala, le vstran se je obrnila in tako žalostno je gledala. Njuna dobra mamica je trpela!

Takrat je vstalo v malem srcu spoznanje.

Žalila sta mater, žalila huje, kakor sta utegnula razumeti svoj greh. Mama je bila žalostna.

«Nikdar več!» je kričalo v srcu, drobne ročice pa so se oklenile materinega vratu in solzne oči so obetale popoljšanje. Mamica se je nasmehnila. Ta smehljaj je bil — odpuščanje.

In zopet so posedali po verandi in peli pesmice...

*

Otroci so pričeli hoditi v šolo. Mati je odložila ročno delo. Vse popoldneve jih je poučevala, jim pomagala pri domačih nalogah in jih izpraševala. Ves svoj prosti čas jim je darovala. Ne morda žrtvovala! Saj je živela le zanje.

Zopet so otroci mater razžalostili. Ne, samo starejša dva otroka. Sprla sta se med seboj. Kje so otroci, ki vedno ubogajo in se nikoli ne sporečejo med seboj? V svoji otroški jezi in v prepiru nista opazila materinih žalostnih oči. Takrat je mati vstala, si ogrnila plašč in žalostno rekla: «Pa pojdem od vas proč, ker me tako žalite.» Stopila je proti vratom.

Otroka sta utihnili, zastal jima je dih, obrazka sta pobledele. Najmlajši je padla igračka iz rok. Potem pa so glasno zaihteli, stekli za mamo po stopnicah. Mama se je obrnila. Zagledala je šest obupno prosečih oči in — ni mogla dalje plašiti svojih nebojčencev. Nekaj trenutkov je obstala na mestu, potem pa se je počasi vrnila. Za njo so hodili vsi trije, s povešenimi glavami, še trepetajočimi srci in ihte obetali: «Nikdar več, mamica!»

D v e m a t e r i

(Resnična vojna zgodba.)

V nekem izmed tistih lepih gradov v srednji Franciji je bilo med nemško-francosko vojno leta 1870./71. nastanjenih več ranjenih nemških častnikov in vojakov.

Častitljiva gospodarica gradu, ovdovela dama iz starega francoskega plemstva, je skrbela za svoje goste in jih najljubezniveje negovala ne samo s pomočjo svoje služinčadi, ampak je hodila tudi sama neprestano k bolnikom, da bi videla, kako jim je, s čimer je kazala res pravo plemenitost. Sama jim je nudila celo hrano in pijačo; tiste, ki so znali francosko, je tolažila s pomirjevalnimi besedami, ostale pa s prijaznimi pogledi in migljaji. Tudi je kakor prava samaritanka sama preurejala postelje in predevala bolnike.

Ranjenci so jo častili kakor svojo drugo mater. Marsikatera vroča molitev za blaginjo te tako redke ljudomile žene je spuhnela proti nebu.

A otroci pozabijo. Najhitreje svoje obljube.

Zopet so žalili mater. Globoko žalili.

Tudi najmlajša.

Ni se obrnila mati vstran, ni rekla besede, le čez mizo se je nagnila in bridko zaplakala.

Materine solze! Niso jih še videli. Materino telo je v joku krčevito podrhtevalo. Pramen las, od solz premočenih, se je lepil ob roki. Otroci so strmeli. V prsih so začutili veliko bolečino.

Mama joče! Zaradi njih! Joče!

Mati je vstala. Še je ihtela. Odprla je omaro, si oblekla plašč, vzela klobuk in nateknila rokavice.

Tudi klobuk in rokavice?

Otroci so v strahu sledili vsaki njeni kretnji. Tiščali so se drug drugega in od groze drhteli.

Tudi klobuk in rokavice!

Torej res!?

Hoteli so kričati od bolesti, vreči se pred mater na kolena. A grlo jim je strah izsušilo, ude ohromilo. Le najmlajša je zakrilila z rokami in preplašeno kriknila: «Mama ostani! Mama!»

Čez eno uro se je vrnila.

Želela se je pomiriti na zraku. Saj ni mogla vedeti, kako živo se je vtisnil dogodek iz prejšnjih let v otroških dušah. Takrat, ko je ogrnila plašč in hotela oditi...

Po stopnicah so se začule trudne stopinje.

Otroci so se zdrznili. Bolestno pričakovanje je sijalo iz njihovih od joka zardelih in oteklih oči. Vsi trije so klečali pred kipecem Matere božje. Trepetajoči v strahu in negotovosti so krčevito skleпали mrzle ročice v nemih prošnjah.

Skoraj neslišno so se odprla vrata.

«Mama!»

V hipu so ji bili okrog vratu, ob licu, jo poljubljali in ihteli z njo vred.

«Samo da si zopet tukaj! Odpusti, mama!»

In ko je pogledala v te čiste, ljubeče oči, jim ni imela ničesar več odpuščati.

*

Otroci so odrasli.

Najmlajša sem — jaz.

Še danes ni za mene bridkejše kazni, kakor so — žalostne materine oči...

Ob teh besedah so se posvetile solze v očeh grofice. Častnik je molčal; mislil je na svojo domovino in na svojo verno mater, za katero je dobil tu v tujini nepričakovano nadomestilo. Tedaj je vstopil služabnik in izročil gospe pismo.

Hitro je pogledala gospa naslov in je urno odtrgala pečat. «Kako lepo,» je zaklicala veselo razburjena, «dobrotnica mojega sina je izpolnila svojo obljubo in mi poslala svojo sliko.»

Marijanova razodetja

Knjiga premišljanja.

Ko sem se neki dan izprehajal po ulicah, me je zanesla pot mimo lepe hiše, pred katero sta sedela mož in žena. Oba sta bila lepo napravljena. Ali izraz njunega obličja je bil otožen in bolest je bila skrita v njunem pogledu. Pristopil sem k njima in rekel: «Zakaj sta tako žalostna in zakaj je bolesten vajin pogled?» Mož se je oglasil: «To je moja zakonska žena in njeno telo je ostalo nerodovito. Jaz pa hočem imeti štiri sinove, da jim lahko zapustim svoje štiri hiše, ki mi stoje v Jeruzalemu.» Položil sem možu roko na ramo in mu rekel: «Moč mi je dana, da lahko izpolnim tvojo željo. Imel boš štiri sinove. Tvoj prorojenec pa bo svojo hišo zakockal, drugi jo bo zavrgel neki vlačugi za nizkotno slast, tretji jo bo s svojimi prijatelji zažrl v vinu in četrti jo bo pustil, da bo razpadla, in dež in veter bosta v njej domovala in netopirji.» Tedaj pa je planil mož

Komaj se je častnik malo ozrl po fotografiji, je že zaihtel z besedami: «To je vendar moja mati! Moja mati!»

«Vaša mati?» je ponovila s tresočim se glasom grofica. Potem pa je padla na kolena in zaklicala: «O Bog, zaupal si mi sina moje dobrotnice — zahvaljujem se ti iz globine duše.»

Vendar nobena teh dveh plemenitih žena in mater ni prej vprašala, ali je ranjenec sovražnik ali prijatelj? To je prava samaritanska ljubezen. —st—

srdito pokonci in mi prisolil zaušnico, potem pa izginil v svojo hišo. Žena pa je pritisnila svojo platneno rutico na moje lice, da bi mi ga hladila, rekoč: «Odpusti mi, pil je vino pri obedu!» In jaz sem odvrnil: «Odpustil sem mu.» Tedaj je dobila žena zaupanje vame in rekla: «Jaz bi hotela imeti štiri sinove od svojega moža, da jim lahko štiri vrečice draguljev zapustim za njih žene.» Jaz pa sem dejal: «Moč mi je dana in ti boš imela štiri sinove, ker si mi s svojo platneno rutico ohladila lice. Ali tvoj prorojenec ti bo izteknil eno oko, tvoj drugorojenec drugo; tretji ti bo odrezal prsi, četrti pa ti bo iztrgal srce iz prsi in ga vrgel svinjam.» Žena pa je odgovorila: «Jaz jih hočem vendar imeti, in porodne bolečine naj bodo moje edino plačilo.» Tedaj sem spoznal, da je ta žena bila vredna materinstva in blagoslovil sem njen zakon z osmimi sinovi, ki so izpolnjevali moje zapovedi in spoštovali mater in očeta.

Mož in zakon

V važnih, odločilnih trenutkih življenja je človek najbolj potreben pametnega, izkušenega svetovalca, ki mu bo pomagal poiskati pravo pot.

Morda najvažnejši trenutki v življenju vsakega moškega in ženske so tisti, ko se odtrga od doma in staršev, da si postavi lastno ognjišče. Zato je dober svetovalec ob tem času še dosti bolj potreben kakor ob drugih priložnostih.

Kaj ve dekle o moškem v tistih letih, ko začne misliti na zakon? Nič — dosti več pa prav gotovo ne. In kaj ve možki o ženi? Prav toliko. In ta dva človeka, ki sta dotlej živela vsak zase, vsak v svojih razmerah, morata poslej živeti skupaj, čeprav se niti ne poznata.

To medsebojno nepoznavanje je v večini primerov vzrok nesreč v zakonu. Mož in žena se v prvem ljubezenskem opoju nista zavedela, da nista ustvarjena za skupno življenje. Brez pomislekov sta se pred oltarjem združila. Ljubezen je znala v prvih tednih zakona izravnati vse medsebojne razlike v značajih. Ko je opoj minil, je ostala hladna resnost. Mož je opazil ženine napake, morda še celo v pretirani meri, žena moževe. Začeli so se prepirati, in zakon je bil uničen.

Ali pa recimo, da sta bila mož in žena drug za drugega ustvarjena. Tudi v značajih sta se ujemala. Toda najglobljih duhovnih osnov zakona nista poznala. Mož si je v prvih dneh zakona lastil pravice, ki jih ni imel, in žena je bila razočarana. Odtujila se mu je. Namestu da bi bila medsebojna ljubezen v zakonu zrasla, se je ohladila in naposled izginila. In zakon, ki bi moral biti gnezdo sreče, nebesa na zemlji, je postal živ peknel.

O pravem, urejenem spolnem življenju v zakonu zakonca navadno nimata pojma. Ravната se po zastarelih nasvetih drugih, toda kmalu morata uvideti, da sta v zmoti. Konec je navadno — ločitev.

Žena mora poznati moža, mož ženo. Brez tega ne more biti srečnega zakona. In kje naj se med seboj spoznata?

Če vprašata svoje vrstnike in vrstnice, bo vsak drugače povedal. Zdravniške knjige pa so navadno tako učeno pisane, da si z njimi ne moreta dosti pomagati.

Tega smo se spomnili, ko smo izbirali primerne knjige za naše naročnice. Poiskali smo knjigo, ki jim bo v poljudni, a vendar znanstveni obliki dala odgovore na vsa pereča vprašanja, ki so v zvezi z možem in zakonom. To je delo znamenitega ameriškega sociologa Bernarra Macfaddena «Mož in zakon», ki izide v prihodnjih mesecih. Knjiga je prevedena v vse kulturne jezike in je dosegla že milijonske naklade.

Mladi ženi bo dobro služila, da bo spoznala bistvo moža in zakona. Mlademu možu, da bo z njeno pomočjo odkril svoje napake in našel pravo pot do izboljšanja. Doraslemu fantu in dekletu, ki že začenjata misliti na lastno ognjišče, bo dober vodnik pri izberi zakonskega druga.

Čeprav se knjiga peča tudi s kočljivimi vprašanji, je vendar pisana tako, da ne more zbuditi spotike. Na to smo posebno pazili, čeprav je bilo časih zelo težavno. Seveda pa spet ni taka, da bi jo lahko dobil vsak otrok v roke.

Vsekako pa upamo, da bomo z njo ustregli našim naročnicam in si pridobili še dosti novih.

Ali bo tudi letos kaj nagrad?

Tako izprašuje veliko naročnic. Da. Nagrade bodo razpisane v prihodnjih mesecih. Sicer je še vse zavito s tajinstvenim zagrinjalom, vendar pa smo že videli, da bo glavno darilo krasna jedilnica in mnogo drugih lepih nagrad. Seveda naročnice, ki zapadle naročnine ne plačujejo v redu, ne bodo mogle tekmovali. Zato naj

poskrbi vsaka že sedaj, da bo imela naročnino vedno vsaj za četrt leta naprej plačano. Prvi, tretji in četrti številki so bile priložene položnice. Izpolnite eno teh še danes. Če ste jih založili, pa dobite pri vsakem poštnem uradu novo. Na to položnico napišite: «Žena in dom», Ljubljana, številka 15.490. S tem, da kupite na pošti položnico za 50 par, si prihranite dopisnico ter pisanje sebi kakor tudi nam.

ZA NAJE MALE

Hans Christian Andersen:

Zgodba o materini ljubezni

Mati je sedela pri svojem otroku. Srce ji je stiskal strah, da bo malček umrl. Tako bled je bil; drobna očesca so se mu zaprla. Tiho in medlo je dihal in le časih je globoko zasopel, kakor bi zastokal. S čedalje večjo skrbjo je gledala mati svojega malega ljubljenca.

Tedaj je nekdo potrkal na vrata in siromašen, star mož je vstopil. Zavit je bil v konjsko odejo, zakaj taka odeja greje, in toplote je bil potreben, ker je bila mrzla zima. Zunaj je bilo vse pokrito z ledom in snegom in veter je pihal tako ostro, da je človeka rezal v obraz.

Ker se je starec kar tresel od mraza in je otrok za trenutek zaspal, je mati šla in pristavila k ognju lonček piva, da bi ga pogrela. Starec je sedel in zibal otroka, mati pa je počenila zraven njega na pručico in gledala svojega bolnega ljubljenca, ki je globoko sopel. Potem je rahlo prišla njegovo malo ročico.

«Ali tudi ti ne verjameš, da mi ostane?» je vprašala. «Ljubi Bog mi ga vendar ne vzame!»

In starec — Smrt je bila — je tako pomenljivo pokimal, da je njegov odgovor lahko pomenil «da» ali «ne». Mati je povesila oči in solze so jo oblile. Glava ji je bila težka. Tri dni že ni zaprla očesa, zdaj pa jo je samo za trenutek posilil spanec. Potem se je zdrznila in od mraza vzdrhtela. «Kaj je to?» se je vprašala in se ozrla okoli. Toda starec je že šel in njenega otročiča ni bilo več. S seboj ga je vzel. Zadaj v kotu je hropla in šumela stara ura; težki svinčeni utež je bil že pri tleh — bum! — je udaril in ura je obstala.

Uboga mati je skočila pred hišo in jela klicati otroka.

Zunaj v snegu je sedela neka žena v dolgi, črni obleki in rekla: «Smrt je bila v tvoji izbi. Videla sem jo, kako je zbežala iz nje s tvojim otrokom. Hitrejša je od vetra in ničesar ne vrne, kar je vzela.»

«Samo to mi povej, kod je šla!» je dejala mati. «Če bom vedela pot, jo bom že dohitela!»

«Dobro jo poznam», je dejala žena v črni obleki. «Toda preden ti povem, mi moraš najprej zapeti vse pesmi, ki si jih pela otroku! Rada imam te pesmi; že prej sem jih čula. Noč sem in videla sem tvoje solze, ko si pela.»

«Vse, vse ti zapojem!» je odvrnila mati. «Toda zdaj me ne zadržuj, da bom lahko ujela Smrt in dobila otroka nazaj!»

Toda Noč je mirno obsedela. Mati pa je vila roke, pela in jokala. Dosti je bilo pesmi in še več solza. In potem je rekla Noč: «Pojdi na desno v temni smrekov gozd; tja je krenila Smrt s tvojim otrokom.»

Globoko v gozdu so se pota križala in spet ni vedela, kam naj se obrne. Tam blizu je rasel trnjev grm, ki ni imel ne listja ne cvetja. Saj je bila mrzla zima in ledene sveče so visele z vej.

«Ali nisi videl Smrti z mojim malim otrokom?»

«Da!» je dejal trnjev grm. «Toda pot ti povem šele tedaj, ko se ogrejem na tvojem srcu. Drugače bom moral zmrzniti in se izpremeniti v led!»

In pritisnila si je trnjev grm tesno k prsim, da se je odtajal. Trni so se ji zadržali v meso in kri ji je jela odtekati v debelih kapljah. In grm je pogljal nove, zelene liste in vzcvetel v mrzli zimski noči; tako toplo je ob srcu žalostne matere! In grm ji je potem povedal pravo pot.

Prišla je do jezera, kjer ni bilo ne ladje ne čolna. Jezero ni bilo dovolj zamrzlo, da bi jo nosilo, in tudi ne dovolj odprto in plitvo, da bi ga mogla prebresti. In vendar je morala priti čez, če je hotela dobiti otroka. Tedaj je legla na tla, da bi jezero izpila. To je človeku nemogoče. Toda žalostna mati je mislila, da se utegne zgoditi čudež.

«Ne, to ne gre!» ji je dejalo jezero. «Rajši se drugače pogovoriva! Bisere zbiram in tvoji očesi sta dva najlepša, kar sem jih kdaj videlo. Če jih hočeš izjokati vame, te ponese do velikega cvetličnjaka, kjer prebiva Smrt in vzgaja cvetje in drevje. Vsak cvet, vsako drevo je človeško življenje.»

«O, česa ne bi dala, da bi prišla do otroka!» je dejala žalostna mati. Še bolj je zajokala in njeni očesi sta padli na dno jezera in postali dva dragocena bisera. Jezero pa je prijelo mater, kakor bi jo posadilo v gugalnico, in z enim samim zamahom je zdrknila na drugi breg, kjer je stala čudovita, milje dolga hiša. Človek ne bi mogel razločiti, ali je gora z gozdovi in votlinami ali poslopje s sobanami. Toda uboga mati tega ni videla; saj je izjokala svoje oči.

«Kako bom spoznala Smrt, ki je odnesla mojega otroka?» je vprašala.

«Sem je še ni bilo!» je dejala stara, siva ženica, ki se je sprehajala okoli in pazila na cvetličnjak Smrti. «Kako si našla pot in kdo ti je pomagal?»

«Ljubi Bog mi je pomagal», je odvrnila. «Usmiljen je in tudi ti moraš biti. Kje je moj mali otrok?»

«Ne poznam ga», je dejala žena, «ti pa ne moreš videti! Dosti cvetlic in drevjes je usahnilo to noč in kmalu pride Smrt, da jih presadi. Saj veš, da ima vsak človek svoje življenjsko drevo ali življenjsko cvetlico, kakor je pač ustvarjen. Te rastline so prav take kakor druge, le da jim bije srce. Tudi otroška srca že lahko bijejo! Prisluskuj! Morda spoznaš utrip svojega otroka. Pa tudi meni boš morala nekaj dati, da ti povem, kaj boš morala potem storiti!»

«Ničesar več nimam», je dejala žalostna mati. «Toda zate bi šla na konec sveta.»

«Tam nimam nobenega opravka», je odvrnila žena. «Pač pa mi lahko daš svoje dolge, črne lase. Saj veš, da so lepi. Všeč so mi. Od mene pa lahko dobiš moje bele. Tudi to je nekaj!»

«Nič drugega ne zahtevaš?» je dejala. «Z veseljem ti jih dam.» In dala ji je svoje lepe lase in dobila za to starkine bele.

Potem sta šli v cvetličnjak Smrti, kjer je raslo drevje in cvetje. Tam so bile lepe hiacinte pod steklenimi zvonci in velike, kakor drevo močne binkoštnice. Vodne rože so bile vmes, nekatere krepke, sveže, druge bolehnne. Vodne kače so legale nanje in črni raki so se trdo pritiskali na njihova stebela. Mogočne palme, hrasti in platane so stale tam; peteršilj in cvetoči timijan se je bohotal med njimi. Vsako drevo in vsaka roža je imela svoje ime; zakaj vsaka rastlina je pomenila

drugo človeško življenje. Ti ljudje so še živeli. Nekateri na Kitajskem, drugi na Grönlandu, tretji drugje, povsod po svetu. Tudi majhne, slabotne cvetke so rasle iz rodovitnih tal in okoli njih je bil mah. Žalostna mati se je sklonila nad najmanjše cvetke in prisluškovala slednjemu utripanju in med milijoni drugih je spoznala utripe svojega otroka.

«Tale je!» je vzkliknila in iztegnila roko nad višnjevkastim podleskom, ki je bolno omahoval v stran.

«Nikar se ga ne dotakni!» je dejala starka. «Stoj ob njem in ko pride Smrt — kmalu mora biti tu — ne pusti, da bi cvetko izpulila. Zagrozi ji, da boš ti izpulila druge. Potem se bo prestrašila. Saj mora za vsako cvetko dajati Bogu odgovor in brez njegovega dovoljenja ne sme nobene odtrgati.»

Tedaj je zapihala mrzla burja in slepa mati je spoznala, da je prišla Smrt.

«Kako si mogla odkriti pot?» je vprašala Smrt. «Kako si mogla priti sem hitreje od mene?»

«Mati sem!» je odvrnila.

Smrt je iztegnila dolgo roko po mali, nežni cvetki; toda mati jo je oklepala s svojimi rokami tako tesno, da se še lističa ni mogla dotakniti. Tedaj je dahnila Smrt v njene roke. Mati je začutila, da je bil ta dih hladnejši od najmrzlejšega vetra, in roke so ji brez moči omahnile na tla.

«Nič mi ne moreš!» je dejala Smrt.

«Toda ljubi Bog!...» je rekla.

«Saj delam jaz samo to, kar on hoče!» je odvrnila Smrt. «Njegova vrtnarica sem. Njegove cvetke pobiram in jih presajam v rajski vrt, neznano deželo. Kako pa tam uspevajo in kako je tam, ti pa ne morem povedati.»

Materi za god.

«Vrni mi otroka!» je prosila mati, jokala in molodovala. Nenadoma pa je pograbila dve drugi cvetki in zaklicala Smrti: «Vse cvetke ti v obupu populim!»

«Ne dotikaj se ju!» je rekla Smrt. «Dejala si, da si nesrečna. Ali hočeš, da bodo tudi druge matere nesrečne?»

«Druge matere?» se je prestrašila uboga mati in izpustila cvetki.

«Tu imaš svoje oči!» je dejala Smrt. «Iz jezera sem jih dobila. Tako zelo so se blestele. Nisem vedela, da so tvoje. Vzemi jih! Zdaj so še jasnejše kakor prej. Potem poglej v vodnjak zraven sebe! Povedala ti bom imeni obeh cvetlic, ki si ju hotela izpuliti, in videla boš vso njuno prihodnost, videla boš, kaj si hotela uničiti!»

In pogledala je v vodnjak. Srce ji je v sreči zadrhtelo, ko je videla, kakšen blagoslov za svet je bil eden izmed otrok, koliko sreče in veselja je prinesel. In potem je videla drugo življenje, in bilo je polno skrbi in pomanjkanja, jadikovanja in bede.

«Oboje je božja volja!» je dejala Smrt.

«Katera izmed njiju je cvetka nesreče in katera cvetka blagoslova?» je vprašala mati.

«Tega ti ne povem!» je rekla Smrt. «Toda povedati ti hočem, da je ena izmed njiju cvetka tvojega otroka.»

Tedaj je mati prestrašeno kriknila: «Katera je cvetka mojega otroka? Povej mi! Reši nesrečnega! Reši mojega otroka bede! Rajši ga vzemi! Nesi ga v božje kraljestvo! Pozabi moje solze in vse, kar sem storila!»

«Ne razumem te!» je rekla Smrt. «Ali naj ti vrnem otroka, ali naj ga odnesem v deželo, ki je ne poznaš?»

Tedaj je mati sklenila roke, padla na kolena in poprosila ljubega Boga: «Nikar me ne usliši, če prosim proti tvoji volji, ki je zmeraj najboljša! Nikar me ne usliši! Nikar me ne usliši!»

Povesila je glavo na prsi.

Smrt pa je šla z njenim otrokom v neznano deželo.

B. R.

Pred nekaj stoletji je živela na «Novem svetu» revna vdova. Kaj ji je pomagalo, da je bila delavna in da je znala obračati, ko pa je imela veliko otrok! Vsak ve, da je v loretanskih stolpih* mnogo zvonov, in prav toliko je imela vdova otrok, zato je rekla svojim otročičkom «loretanski zvončki». Toda takrat še niso peli zvončki v stolpu pesmi, ampak so samo zvonili ob različnih dnevnih časih; večji so bili ure, manjši pa četrti ure. Vdova je rekla, da je z njenimi otroki isto; večji vzdržijo, toda manjši hočejo imeti vsako četrto ure kaj drugega. Edini zaklad uboge matere je bila vrstica srebrnih novcev, ki jih je bilo prav toliko kakor njenih otrok. Novce ji je podarila bogata botra; vdova jih je hranila za svoje otroke, vsakemu enega za spomin.

V Pragi je divjala nalezljiva bolezen. Najhuje je pač bilo med revnimi ljudmi. V svojem obupu so trdili, da so to naredili bogataši s strupom, da bi jih uničili.

Končno je bolezen našla tudi vdovina rodbina. Najstarejši deček je zbolel. Mati je bila obupana, saj je ljubila vse otroke enako in niti pomislila ni, da bi se z otrokovo smrtjo zmanjšala njena skrb in njen trud. Zdravniku ni mogla plačati in vedela je tudi, da imajo vsi preveč dela, da bi kateri izmed njih sploh mogel priti k njej. Nista minili niti dve uri in otrok se je odpravil na pot na oni svet. Nesrečna mati je videla, da ni pomoči. Vzela je vrstico s srebrnimi novci, snela največjega z vrvice in šla z njim v Loreto. Čez nekaj časa je zazvonil največji izmed loretanskih zvonov, otrok je izdihnil — zvonil je njegov mrtvaški zvon.

Takrat so vozili mrtvaški vozovi ves dan po Pragi, nalagali iz vseh hiš mrliče, in ko so bili polni, so jih odvažali v skupne grobove na pokopališču. Drugi dan

* Loreta je cerkev na Hradčanih. Loretanski zvonovi sloviyo po ubranem zvonjenju. (Op. prev.)

po otrokovi smrti je stopala uboga vdova za mrtvaškim vozom, da bi vsaj vedela, v katerem grobu bo ležalo njeno dete.

Ko se je vrnila domov, je našla v vročici drugo dete, ljubko plavalaso deklico, ki je žarela od bolezni. Komaj sta minili dve uri, je že mati stopala z drugim novcem proti Loreti.

Tako se je ponavljalo dan za dnem, snemala je novce za novcem in v Loreti se je oglašal vedno manjši in manjši zvon.

Mati je od obupa otopela. Nemo je korakala za mrtvaškim vozom in s pokopališča se je vračala tiha, da bi postregla naslednjemu umirajočemu otroku. Iz onemelosti jo je predramila šele smrt zadnjega in najmanjšega otročička, ki je bil še v povelju. Ko je zazvonil najmanjši loretanski zvonček, je mislila mati, da ji bo počilo srce.

Spremila je zadnje svoje dete; ko se je vrnila, je čutila, da se loteva tudi nje bolezen. Legla je na posteljo, na kateri ji je izumrlo njeno bogastvo. Tam je ležala bedna vdova, brez pomoči, da, nikogar ni bilo, ki bi ji ponudil vode. Edina njena tolažba je bila, da ne bo dolgo preživela svojih otrok.

Neznosna vročina je žgala njeno telo; končno je čutila, da se vseh udov polašča čudežna utrujenost in kako ud za udom odumira. «Oh, dragi moji otroci,» je vzdihovala, «jaz sem vam stregla, toda meni ne postreže nihče, jaz sem vam dala zvoniti z mrtvaškim zvonom, kdo bo dal meni?»

Komaj je izgovorila zadnjo besedo, so zadoneli loretanski zvonovi in njih zvoki, vedno močnejši in močnejši, so se spajali v krasne, ganljive pesmi, kakor bi peli sami angeli.

«Dušice mojih otrok,» je šepetala umirajoča mati in izdihnila — — —

Od tega časa pojejo loretanski zvonovi.

Iz češčine M. Scholle-Zupančeva.

Morda še ne veš,

da je Kitajski zid tri tisoč kilometrov dolg in da je Kitajski zid edina stavba na naši zemlji, ki bi jo bilo z meseca videti;

da imajo v Severni Ameriki jezero, ki leži v žrelu ugaselega ognjenika. Jezero nima nobenega pritoka in odtoka, pa je vendarle pet tisoč metrov globoko;

da stoji najdebelejše drevo na svetu v Mehiki. Najdebelejše drevo je neka cipresa. Njeno deblo ima petdeset metrov obsega;

da imajo v Saharski puščavi majhno oazo (zelenico), kjer nikoli ne dežuje. Zato so si tamkajšnji prebivalci lahko zgradili hišice iz soli;

da jedo domačini v Srednji Afriki mravlje, česar si vi niti misliti ne morete. Pečejo jih na olju in pravijo, da so zelo okusne. Pripomniti moramo, da so tam mravlje mnogo večje od naših;

da imajo v Mehiki prebivalci prav zanimive hišice. Vsaka hiša ima samo tri stene. Ker je podnebje zelo milo, lahko živijo v odprtem prostoru.

Uganite, kateri dinar...

Vsevedež vzame deset dinarjev drobiža in jih razdeli med gledalce s prošnjo, naj eden izmed njih na-

pravi na svoj dinar s svinčnikom znamenje, češ da bo on vedel, na katerem dinarju je znamenje, ne da bi dinarje pregledal. Obenem jim pa tudi naroči, da morajo vsi oddati dinarje v klobuk, ki ga je že prej pripravil na mizi, samo tisti, ki je zaznamoval svoj dinar, naj ga tri minute trdno drži v roki.

Tri minute minejo... Vsevedež stopi h klobuku, ga pokrije z belim robcem in pod robcem otipuje dinarje. Tisti, ki je topel, je zaznamovan. Po toploti ga vsevedež takoj spozna, ker ga je prijatelj tiščal v roki...

Šale za naše male.

Majdica je stavila z Bredo, da pojé dvajset keksov. Z velikim trudom jih je pojedla devetnajst, zadnjega pa ni mogla več. Vsa jezna pravi Bredi:

«Kako sem bila neumna, da nisem tegale najprej pojedla!»

«Ali zna tvoj mali bratec že govoriti?»

«Ne. Zakaj naj bi tudi znal? Saj mu je treba samo kričati, pa dobi vse, kar želi.»

Nina Smirnova:

Marfa

Roman.

Poslovenil L. Mrzel.

(Nadaljevanje.)

2.

Ko je Muhorti pritekkel domov in so Varvaruško polmrtvo pobrali iz sani, je Vasilisa Leontjevna zagnala glasen vik in krik, kakor za nekom, ki je umrl. Flegont Osipovič si je najprej prizadeval, da bi od Varvaruške zvedel, kaj se je zgodilo. Potem je poslal ljudi, da bi preiskali cesto za njegovim sinom. Pod večer so se vrnil in so prinesli s seboj noge Vasilija Flegontoviča — volkovi njegovih visokih škornjev iz klobučevine niso mogli razgristi — in kos njegovega kožuha, vsega razcefranega, s slino poškopljenega ter popacanelega z zamrzlo, prav nič strašno krvjo, ki je bila kakor koščki mesa.

Varvaruška je zbolela. V mrzlični omotici se je venomer borila z volkovi in klicala Korzukova na pomoč. Nobenega tujega človeka niso pustili k nji, da se ne bi nečednosti iz hiše raznašale na ulico, in Vasilisa Leontjevna sama je stražila pri nji. Malo Marfenko so ji vzeli od prsi in jo z Ustjo poslali k Sirovim. Ustjin otrok je kmalu umrl; v dveh dneh se je izkričal do smrti, zastrupljen po mleku svoje matere, ki je bolj in bolj medlela in propadala od žalosti za mrtvim. Po cele ure je Ustja na kolenih klečala pred posteljo, ki je v nji prej spala z Vasilijem Flegontovičem, in venomer je prosila vse ljudi v hiši, naj ji vendar dajo njegove noge. Zatrjevala je, da je že zdavnaj slutila, kako se bo nekaj strašnega zgodilo z njim. Že prej je bil v spanju zmerom kakor mrtev, in še dvanajst ur prej je pod njeno posteljo strašila sama živa smrt, narahlo je javkala in praskala po tleh kakor pes. In takšen mraz je prihajal izpod postelje, da niso le Ustji, ampak tudi spečemu Vasiliju Flegontoviču šli lasje pokonci!

Flegont Osipovič jo je poslal od hiše, v strahu, da ne izgubi razuma. Resnično ponorela pa je Varvaruška. Telesno si je opomogla, hodila je okrog in je jedla kakor vsi drugi ljudje, toda le redkokdaj je koga prepoznala. Če je tuj človek prišel k nji v hišo, se je stisnila v kot in je glasno vzkrikala. Milovasinkine navzočnosti sploh ni več mogla prenesti, in odkar je vstala iz postelje, ni tašča nikoli več prišla k nji. Flegonta Osipoviča se Varvaruška ni več bala; kadar se je počutila slabo, se je celo prav rada nežno prižemala k njemu. Toda nikdar ga ni zaklicala po njegovem imenu, in človek ni mogel vedeti, komu je ta nežnost veljala. Nekega večera, ko je bila posebno ljubezniva z njim, jo je Flegont Osipovič na svojih rokah odnesel gori v svojo spalnico in je ukazal Milovasenki, naj spi nekje drugje. Nihče ni

vedel ničesar; toda vsi na dvoru so govorili, da je gospodar zdaj ves medem in da mu slednja žila trepeteta, samo njegove oči da so tako zlobne, kakor da je mesec dni pil samo kri.

Valunin je skoraj slednji dan privajal Varvaruški novih zdravnikov. Enemu izmed njih se je tudi posrečilo, da ji je za malo časa vrnil jasno zavest. Na vse zgodaj zjutraj se je Varvaruška ovedala. Ko jo je Flegont Osipovič poljubil in ji pogledal v oči, je zapazil svetel, gladek blesk v njih. Z rokami se je uprla ob njegova ramena, ga potisnila stran, natančno premotrila posteljo in vprašala:

«Kaj res spim s teboj?»

Stisnil jo je, da jo je zbolelo, bolešno je stiskal njene neme ustne in s svojimi žarečimi očmi prediral njene. Toda ostala je tako negibna v njegovih rokah, kakor da bi je sploh ne bilo. Valunin je vstal in jo jezno sunil od sebe:

«Se ti hoče prepira? Z besedo se ne prepiraš, ampak z životom se boš pričkala? Vse zastonj! Na drobne koščke te raztrgam, če bo treba — toda Korzukov te ne bo imel nikoli več!»

Varvaruška ni odvrnila. Spustila je glavo na blazino in je pridušeno, obupno zajokala. Njene solze so mučile Valunina. Naglo se je oblekel, pretipal zapah, šel iz sobe in vrata kakor zmerom zaprl od zunaj. Kmalu potem ji je Vasilisa Leontjevna prinesla jest. Varvaruška jo je motrila z motnimi, kakor slepimi očmi, ko je tašča postavljala jedi na pručico ob posteljo. Ko pa ji je Vasilisa Leontjevna poizkušala dvigniti glavo, se je obranila in je rekla s studom:

«Ti na vse zadnje niti ne veš, da spi on z menoj?»

Vasilisa Leontjevna je vztrepetala in se je brez moči skrušila na rob postelje. Potem je z rokami nesla robec k žalostnim solzam, ki so se ji precej razlile čez obraz.

«To ni moja stvar, ni moja stvar. Jaz sem mu pokorna — on si lahko noge briše ob moj život, saj vendar veš.»

Varvaruška je pokazala svoje blesteče zobe in se je na komolcu vzravnala pokonci. Odmaknila se je od tašče.

«Nič nisi njemu pokorna, nič nisi njemu: tebi se hoče samo toplega, sitega življenja! Kakor kakšna kokoš zapiraš svoje oči pred vsem, kar te plaši!»

Sedla je, potegnila je k sebi svoje noge pod odejo, ki je na nji slonelo težko Milovasenkino telo, planila je na blazino in zakričala vsa v besu:

«Ti ga nimaš rada, nimaš ga rada. Samo svoje življenje si zabila z njim, niti enkrat nisi grešila in nedotaknjena si prišla k njemu. Toda kako dolgo že misliš čisto drugače kakor on? Ti si zlobna, zlobna! Zakaj njega ima človek pač lahko rad — on je tako ognjen... Ti pa... Vajino življenje je poteklo brez koristi, zato pa sta tudi spravljalna slepce na svet!» Valovit trepet ji je presunil vse telo. «Slepce... O, o! Pojdi stran od mene, pojdi stran! Mene je strah, če si tu!» Nič več ni vedela, kaj kriči; umaknila se je nazaj h končnici postelje, toda roba ni mogla zajeti.

Varvaruški se je kmalu spet obrnilo na slabše in za dolgo. Podnevi sploh ni spoznala nobenega človeka več; ponoči je begala po spalnici okrog kakor mesečnica, obtipavala je stene, zapahe na vratih in vse, kar ji je prišlo pod roke. Iz strahu, da ne bi razbila kakšne šipe in se ranila po rokah, je dal Flegont Osipovič znotraj ob oknih napraviti oboje. Varvaruška je pač opazila, da se je ob oknih nekaj izpremenilo; kakor mačka je nekaj noči vohala in praskala okrog njih.

Sirov je dvakrat prišel, da bi odpeljal svojo hčer, ker se mu ni zdelo prav, da bi brez moža in brez otroka živela v tastovi hiši. Toda Flegont Osipovič je izjavil, da o otroku živa duša ničesar ne ve, pa da ga lahko tudi prinesejo nazaj, Varvaruško pa da bi rajši z lastnimi rokami zadavil, kakor da bi jo za en sam dan pustil iz hiše. Sirov

se je nekaj sporekel z njim, toda s tem se ni nič izpremenilo. Ana Vasiljevna pa je bratu napisala skrbi polno pismo. Korzukov je pustil vse svoje posle in se je prej, kakor bi se bil moral, vrnil s sejma domov.

Ko je čul, kaj se je bilo medtem zgodilo, ni nič več hodil k svojemu šefu. Čez dan se je skrival doma, vso noč pa je begal pred okni Valuminove hiše sem in tja. Bila je to stara lesena hiša in okna zgornjega nadstropja so bila precej visoko od tal. Naslednjo noč je na svojem dvorišču pripravil dobro trojko brez zvončkov, in preden je mesec vzšel, se je z lestvo tiho odpravil k zidu Valuminove hiše. V vsem zgornjem nadstropju ni bilo videti luči. Samo spodaj, v kamri, je gorela lučka pred ikonami; toda nikogar ni bilo v prostoru.

(Dalje prih.)

Mila Scholle-Zupančeva: *Jubilej Ane Ziegloserjeve*

Tako nekako toplo in prijetno mi je, ko mi podaja svojo trdno roko ta svetlolasa domačica v svojem prijetnem domu, ki si ga je ustvarila na meji Vinohradov in Vršovic in ki je njen, zgolj njen, kajti vsaka malenkost govori o njenem okusu. Tu živi pisateljica med svojimi ptički in rožami, ki so njeni najboljši prijatelji.

Prihaja z vrta, kjer so se solnčni žarki zapletli v njene zlate lase, vsa razžarjena od solca in težkega, pa vendar tako prijetnega dela na svojih lepih in vzornih gređicah. Skoraj nekako nerodno mi je, ko ji moram čestitati k petdesetletnici — saj govori vsa njena zunanost proti temu dejstvu. Sama pisateljica pravi: Nič prijeten ni ta jubilej — toda mi vsi smo prepričani, da je enak jubilej v živoljenju, bogatem plodnega dela, nekaj zelo lepega in pomembnega — saj je bila živoljenska pot Ane Ziegloserjeve tlakovana z neumornim kulturnim delom. Vse je vršila z velikim veseljem, zato je na svojem živoljenjskem potovanju srečavala več uspehov kakor neuspehov.

Sediva v živahnem razgovoru, čas hiti, somrak že sili v sobo — pisateljica pa pripoveduje in obuja spomine, ki so vsi, tudi najbolj trpki, prepojeni s humorjem. Kliče spomine na tiste dni, ko je bolna živela v večnem strahu za svojega živoljenjskega druga, ki je bil interniran v Mittergrabenu kot politično nezanesljivo državljan. Kaj je vse doživela, koliko potov je naredila — iz vsega pa si ustvarjam sodbo, da imam pred seboj odločno, energično in prav zaradi tega spoštovanja vredno ženo, ki se ni ustrašila niti brezobzirnega in ostrega postopanja avstrijskih oblasti, ampak je še v svoji nesreči premisljevala, kako bi pomagala še drugim. Iz ječe, kjer je bil interniran njen soprog, odnaša v skrivnih žepih pisma internirancev. Tako so le izvedeli njih najbližji, kako se godi njih dragim, in inozemski časniki so prinašali članke o težkem živoljenju avstrijskih podložnikov.

Pa tudi to burno živoljenje ni oviralo pisateljice v njenem literarnem stvarjanju. Oglejmo si njeno književno delo prav od začetka. Mlada pisateljica začenja s članki in feljtoni — razvija se v obetajoč pripovedniški talent. Njene «Pesmi srca», sentimentalna, lirična proza, se izlivajo v liričnih pasajah in so zastrte s spoznanjem, da se mož vse prehitro izžoljja, da pred zakonom pije v globokih požirkih iz čaše živoljenja. Strašno je to spoznanje, da ne prinaša v zakon ženi tega, kar plemenita žena zasluži. Iz tega spoznanja so zrasle in ozklile te pesmi razočaranega srca. V njenem delu se zrcali ena težnja: da bi mož videl v ženi prijateljico, domačico in

hkrati ljubico, ker zgolj to harmonično razumevanje lahko ustvarja srečen zakon. (Nehote se spominjam dne njenega rojstva: pisateljica je rojena isti dan [7. marca] kakor predsednik Masaryk, in ta filozof pravi v svojih delih mladeničem, da so dolžni stopiti v zakon čisti, kakor tudi to sami zahtevajo od žene.)

Od te dobe se njeno literarno stvarjanje pogloblja, pisateljica si ustvarja svoj slog, v prepričanju, da mora biti lepa misel odeta v prvi vrsti v svojstveno in lepo pesniško besedo. Zato dobiva njen umetniški izraz pečat samoniklosti in svojstvenosti. Včasih je njen slog uprav sijajen. Preko «Pesmi srca» (1912) prehaja pisateljica v realizem in je v tej dobi realista v pravem pomenu besede.

V svojem realističnem delu je izpela vse boje srca s preparno in strastmi — iz vsega pa jasno odseva boj za višje npravstvene vrednote — predosem pa za višje vrednote ženskega bitja. Zaide prav do trdega naturalizma, ki ga pronica in prožarja težnja po osamosvojitvi in poglobitvi človeške notranjosti.

Njeno delo rase: pisateljica sega smelo po najrazličnejših motivih, ki jih obdelava z brezhibno umetniško rutino — izpod njenega peresa rasejo po prvem večjem delu nova dela: «V rozkožtu léta» (V razcvetju poletja), 1916 — «Tmy a soítání» (Teme in soitanje), 1918 — «Úsměvy» (Smehljaji), 1918 — «Klamná vítězství» (Varljive zmage), 1921 — «Trpké poháry» (Gorjupe čaše), 1926 — in duhovita defektivka «Případ Marcela Lenoira», 1926 — «Vidiny mladosti» (Prividi mladosti), 1926, knjiga romanet, ki je bila odlikovana z nagrado Češke akademije za znanost in umetnost, «Bylo — nebylo», 1930: snov črpa pisateljica iz živoljenja ljudi ob Adrijl.

Poleg tega pa je pisateljica napisala še osem dramskih del. Velik uspeh je dosegla z veseloigrami «Moderna Ksantipa», «Zárltoá» (Ljubosumna), «Hořká medicína» (Grenko zdravilo), «Maminka», «Vírnice».

Vendar ji je najbolj uspela veseloigra «Cácorha» (Goska), ki jo je posvetila eni najboljših čeških igralk, Emi Švándovi, ki je tudi kreirala glavno vlogo. Premiera je bila v Švandovem gledališču. Ta veseloigra je tudi uglasbena. Pisateljica nima tako velikega veselja s tantie-mami, kakor jo veseli dejstvo, da odri vedno radi segajo po teh večno svežih delih. Njene veseloigre so bile uprizorjene v Narodnem gledališču v Moravski Ostravi, v Mestnem gledališču njenega rojstnega kraja, v Plznji, v praškem gledališču Akropolis in v Švandovem gleda-

Ana Ziegloserjeva.

lišču. Poleg omenjenih iger je pisateljica napisala tudi komedijo «Soumrak» in pravkar je dokončala veseloigro «Kosa nakámen». Letos izide roman, ki ga piše že tretje leto in h kateremu jo je inspirirala sinja Adrija. Kot motto je uporabila verze nekega dalmatinskega pesnika. Naslova pa mi pisateljica ni hotela izdati.

Kakor večino pisateljev, je tudi Ana Ziegloserjevo spremljala v njenem umetniškem razvoju zavidnost in včasih tudi nepriznanje. Očitali so ji, da posnema Růženo Svobodovo, in pisateljica, da bi res ne prišla pod vpliv starejše romansierke, njenih del sploh ni čitala. Vendar je objektivna kritika videla zgolj njeno delo, kakršno je bilo v resnici, in strokovnjaki, kakor Fr. Lehantina, zlasti pa univerzitetni profesor Miloslav Hýsek so ga ocenili po njegovih resničnih vrednotah.

Pisateljico poznamo tudi kot vestno urednico revije čeških žen «Ženskega obzora». Pet in dvajset let je neumorno delala v uredništvu in njen uspeh je današnje izrazito lice revije. V sotrudniškem krogu so v češkem

kulturnem življenju priznane osebnosti, ki dajejo s svojimi prispevki reviji pečat višjih vrednot. V vojnem času je «Ženski obzor» edini izmed ženskih časopisov razodeval svojim čitateljem v podpisanih člankih odkrito prepričanje in mnenje: trdno vero v zmago čeških teženj. Ameriški Čehi so med vrsticami razbrali marsikaj, kar jim je dajalo poguma in so obenem spoznali prepričanje svojih rojakov v stari domovini. Seveda vse to delo ni bilo v vojnem času brez težav. S svojo energijo je urednica dosegla, da ni prenehala revija izhajati — nasprotno: prav v tem nemirnem času je list dosegel svojo največjo naklado.

V družabnem stiku je pisateljica zelo ljubezniva — kamor stopi, prinaša s seboj svetel in topel žarek. Iz pogovora z njo sem spoznala, da si o vsem ustvarja lastno zdravo in premo sodbo. Prav tako navdušeno, kakor sodi in govori o dobrem literarnem delu, spremlja sodbo o dobrem človeku z odkritimi ozklici «Nádherný člověk»!

Vse njeno početje pa spremlja optimizem, povesod išče in tudi najde nekaj dobrega, in še tam, kjer je vse poplavljenost s slabostjo, iztakne pisateljica kakšno špranjico, odkoder zasije lahen odsev dobrote in lepote...

Pisateljica ima še eno orlo žensko potezo, ki jo dandanes zelo redko odkrijemo in ki prav zaradi tega tako imponira: prav tako spretno suče motiko kakor pero, in kakor rada sede h korekturam, prav tako rada se vrti okrog štedilnika...

Vedno se pa rada spominja naših rojakov, svojih prijateljev. Pripoveduje mi, kako je dr. Lah, ko je zapustil vinohradsko bolnico, oprt ob svojo zvesto spremljevalko, palico, najprej obiskal njeno rodbino. Rada se spominja sokolskega zleta v Ljubljani, kjer je prebila nekaj prav prijetnih dni v krogu svojih znancev. Skoraj slednje leto pa odhiti v času svojega oddiha na Jadran, ki ji je za njeno ljubezen hvaležen: nudi ji toliko motivov in jo vedno iznova inspirira k pisateljskemu stvarjanju.

Ob slovesu mi pisateljica poklanja svojo knjigo «Vidiny mladosti» z dedikacijo in še na stopnišču mi zveni nasproti njen odkrit pozdrav «Na zdar!» in vabilo k skorajšnjemu obisku.

V teh dneh, ko je njena pisalna miza polna čestitk (med njimi so tudi take, ki so priromale kot radiogrami iz Novega sveta), želimo tudi me Slovenke pisateljici ob njenem jubileju: Veliko, veliko uspeha na pisateljski poti!

O knjigi: Emil Ludwig — Sinovom v svarilo

Slavni biograf in zgodovinski pisatelj Emil Ludwig je približno deset let po vojni napisal knjigo «Sinovom v svarilo», ki se v nemškem jeziku imenuje kratko «Juli 14». Z izredno in morda samo njemu lastno bistrotvidnostjo, z neko čudovito preglednostjo je v tej knjigi s pomočjo uradnih ugotovitev, opisov, dokumentov in skritih zapiskov na glas povedal, da, skoraj dokazal, kdo je kriv svetovne vojne, kdo je tisti, na katerega

mora dandanes več milijonov mater, vdov in sirot zreti kot na tistega, ki je zakrivil to moritev, ki jih je oropal in jim razbil rodbino.

Parada nemških vojakov pomeni novo vojno.

Pokazal je brez bojzani, da niso krivi narodi, ampak da so krivi diplomatje — tista dunajska naduta gospoda, ki si je nadevala s cesarjem vred naslov «miroljubnih», pa so bili miroljubni le toliko, kolikor so vse vojne izgubili.

Njegova knjiga dobiva še po drugi strani toliko večjo vrednost, čim bolj prodira tudi v vrste širokega ljudstva, čim bolj prodira zlasti med ženstvo.

Nobena moč na svetu ne bo vzela materi, da bi ne čebljala s svojim sinčkom prvih detinskih besed, da bi ne spremljala z budnim očesom prvih njegovih iger in da bi ne izkušala usmerjati njegove zgodnje mladosti na tista pota, ki vodijo človeka k sreči in zadovoljstvu.

In ko bo mati prečitala knjigo, ko bo spoznala, da sede ali so sedeli lahko za zeleno mizo možje, ki niso znali niti niso hoteli varovati svojega naroda in njenega sina — tedaj se ji ne bo hotelo gledati, kako se

njen edinček igra vojake in vojno — počasi se bo iz njenega srca ukradla v fantkovo zorečo miselnost mržnja do klanja, do osvajanja in ubijanja, ki tako režeče pobija besede o človeškem dostojanstvu...

In žena, ki je in bo za večne čase v prvi vrsti mati, bo — poznajoč vse nizkotne vzroke in zarodke vojn — nekam podzavestno vcepila svojemu sinu tisto ljubezen do domovine, ki ljubi doma in ne napada na zunaj, ki gradi na domači zemlji in ne podira na tuji. In da bomo imeli za heroje in junake vojn samo tiste, ki so padli, ker so nas drugi napadali.

Kako ozko, kako omejeno? Ampak kako široko in prostrano, če pomislimo, da so tudi izven meja ožjih domovin žene prav tako matere svojih sinov in da bo Ludvigova knjiga rodila ravno pri njih boljše sadove kakor pri gornjih deset tisočih, katerim predvsem bi morala biti namenjena. P. D.

S t r o j e p i s k e

Ne mislim samo ene. O vseh bomo govorili. Saj so vse enake, enako simpatične. Strojepisica je strojepisica, pa naj bo v državnem uradu ali v zasebni odvetniški pisarni. Povsod so neobhodno potrebne. Pomislite, kako bi se vam zdelo, če bi prišli v moderno pisarno, pa ne bi tam dobili nobene strojepisice.

7-30

«Kaj, pol osmih je že, pa sem še tako zaspana!»

Ni treba, da bi bile gizdalinke — toda grde strojepisice si skoraj ne moremo misliti. Čeprav tudi ni morda prav posebno lepa, ji vendar že pisarna sama daje nekaj ljubkosti. Če sedi za pisalno mizico možki in tipka, ga komaj opazimo. Če ga opazimo, se nam zdi skoraj smešen. Saj to ni prostor zanj...

Zato so tudi strojepisice postale neobhodno potrebne, pravi znak časa. Če bi živeli še starodavni pesniki, bi jim rekli «Muze dela». Naj že sede zraven šefove mize kot tajnice, naj jih bo več v velikem oddelku, kjer udarjajo tipke od jutra do večera in pošiljajo v svet cele kopice pisem — slika ostane zmeraj ista. Lahko bi rekli, da so najvažnejši element poezije naših časov, da so one tista svežost, ki veje skozi pisarno. In prav nič ne bi pretiravali.

Navadno nimajo hudih življenjskih bojov. Sploh so se sredi dela nekako mehanizirale — toliko da niso postale del pisalnega stroja. Zato tudi pravijo hudomušneži, da pisalni stroj brez strojepisice ni pisalni stroj. Dele jih v tri vrste. Nekatere izmed njih so sentiment-

talne; sanjarijo o življenju, ki jim bo z rožicami posuto. Za vse na svetu se zanimajo — in ostanejo na posled samice. V poznejših letih vzdihujejo in se spominjajo, kako so jim nekoč šepetali fantje tako tople, zaljubljene besede na ušesa. Tragedija teh deklet je, da so preveč v svojem poklicu in da v njem ostare. Ne znajo se vsaj malo približati svetu, čeprav vedo, da je lep. In ko pridejo v leta, napredujejo, toda ta napredek je grenak. Boli jih, ko vidijo, da so prišla na njihova mesta mlada dekleta, ki se jih ogibajo. «Pisarniški zmaji» jim pravijo ta dekleta, pa ne vedo, ne čutijo, da imajo te žene, ki so ostarele za pisalnim strojem, tudi srce, bolno, razočarano srce, ki čuti, da je osamljeno in da bo ostalo osamljeno, dokler ne bo nekega dne rekel šef: «Gospodična, zelo zadovoljni smo bili z vami, toda, saj veste — mladih moči potrebujemo...»

Druge so žive, nestalne in zelo inteligentne. Znajo ocenjevati položaj in se v njem vživljati. Zavedajo se, da ne bodo mogle nikdar postati kraljične ali grofice in da bodo morale zmeraj delati, čeprav se bodo morda kdaj srečno omožile. Zato žive skoraj tja v en dan, kakor pač nanese priložnost. Pri delu se neverjetno hitro znajdejo, toda — dela se otresejo, če se ga le morejo.

7-45

«Oh, kava je pa še skoraj vrela!... Vsa sem se oparila... pa še zamudila bom!»

9h

«Šef prihaja! Slabe volje je videti. Najbrž je vstal z levo nogo...»

Tretje se zmeraj ukvarjajo s svojimi skrbmi in težavami in računajo še takrat, kadar pišejo. Te skrbi in težave so zmeraj v zvezi z modnimi trgovinami, kinom, gledališčem, koncertom... To so nekakšne strojepiske — dame. Če jih človek sreča v kaki družbi, se mu še sanjalo ne bo, kakšen poklic jim daje kruha.

To bi bila v kratkih potezah karakteristika teh simpatičnih deklet — strojepisk. Dokler so tako mlade in prikupne, je njihovo življenje povsod in zmeraj enako. Njihove glavne potrebščine so: kolonjska voda, puder, rdečilo, torbica z denarnico, kjer je — razen okoli prvega v mesecu — toliko drobiža, da je za cestno železnico, in prikupna obleka. Seveda imajo še razne druge lastnosti, ki jih ima v večji ali manjši meri vsaka ženska. Zbude se navadno vsak dan šele po sedmi uri, potem med oblačenjem v hitrici popijejo kavo in steko do prve tramvajske postaje. Točno ob osmih ali tri do štiri minute kasneje pridejo vse zasople v pisarno, vržejo hitro plašč s sebe in... hvala Bogu, šefa še ni. Šefova netočnost jim da lepo priložnost, da se v naglici napudrajo in naličijo, potem pa se lotijo pisma z naslovom: «Dragi moj...», ki ga včeraj niso mogle napisati do konca. Kako naj nadaljujejo, da bo videl, da ga res ljubi...? To vprašanje je zelo važno. Ko mimogrede prelistavajo uradna pisma, jim rojijo po glavicah stavki: Ti, dragi, si zadnje dni postal strašno čuden. Ne vem, kaj... Kako bi napisala? «Ne vem, kaj naj to pomeni... Saj veš...» In včasih se zgodi, da pride tak stavek po pomoti v uradno pismo. Hitro ga je treba zmečkati in začeti iznova. Ura pa bije že devet in šef prihaja po stopnicah. Slišijo njegove korake. Slabe volje je, komaj da zamrmra «dobro jutro!» in takoj začne diktirati, diktirati... «Hm,» si misli strojepiska, «danes je vstal z levo nogo...»

Ko odide šef okoli desetih v drugo sobo, se odpro predali pod pisalnimi stroji. Seveda, na malico ne sme nihče pozabiti in zdaj je najlepša priložnost zanjo. In delo gre po njej dosti hitreje izpod rok. Potem v naglici nakleplje tri ali štiri strani, da je ura enajst. Tedaj se spomni, da ji je zjutraj, ko se je oblačila, počilo krilo na šivu. Iglo v roke, zdaj je čas. Šefa namanj še pol ure ne bo iz sobe. Če pa pride, ne bo opazil, kaj je delala. Saj je s pismom ravno na sredi; delala se bo kakor

da prebira stenografske zapiske... Potem zatulijo sirene. Težak kamen se ji zvali s srca. Zunaj je solnce. Koliko... let... ga že ni videla... Seveda ga je včeraj videla, pa... kaj to!

Popoldne se je treba takoj po prihodu lotiti dela. Do štirih še glave ne sme pokazati izza papirja. Ob štirih pa je že nervozna. Komaj čaka, da bo šest. Toda teh vražjih pisem noče biti konec. Šef pošilja neprestano nova. Najbrž je do treh spal, lenuh, zdaj pa morajo trpeti strojepiske. In kakšna neumna pisma so, obvestila, prošnje, opomini, grožnje, pogodbe — zlodej jih vzemi! «Mirko je prav gotovo dobil moje pismo...» si misli strojepiska in prsti ji mehanično hite po tipkah. Pisalni stroj poje. Kup papirja na strani postaja čedalje manjši.

Naposled odbije ura šest. Tako počasi. Hvala Bogu, da je do jutri vsega konec. Do jutri zjutraj — ob sedmih, četrta na osem. Hitro haljo stran in plašč v roke. Zvonec! Šef kliče! Še en diktat! Pismo mora biti zjutraj oddano! «Moj Bog, pisala sem mu, da ga bom čakala točno ob šestih pred glavno pošto...» Vzame blok in skoči v šefovo sobo. Četrta na sedem je že.

«Gospod šef, saj ste me klicali?»

Gleda jo s široko odprtimi očmi, kakor da bi jo najrajši za malico pojedel. Potem pa se spomni in pravi: «O, nič posebnega... če se vam kam mudi, lahko opraviva to jutri zjutraj... Zdaj je že šest in sedemnajst minut...»

Kaj je mislil prav za prav? Zakaj jo je klical? Ne ve, še sanja se ji ne.

6-18

«Mirku sem pisala, da bom točno ob šestih pred glavno pošto...»

Šest in osemnajst minut. Hitro, hitro, mudi se! Kar splava po stopnicah. Ob šesti in dva in dvajset minut je pred pošto.

«Kaj, Mirko, ali si že tu? Danes si pa zgođen.»

«Da, danes sem te čakal samo dvajset minut... Zelo točna postajaš.»

In potem... No, to je pa že druga plat življenja, ki jo vsi dobro poznamo.

Kopališče La Toja

Kako malo poznamo Španijo, deželo solnca! Kaj vemo o njej? Da je znana po bikoborbah in večnih revolucijah. Drugega skoraj nič.

In vendar je Španija ena najlepših dežel sveta. Pestra je po svoji zgodovini in svojih pokrajinah. Koliko osvojevalcev je že zahrepenelo po njej! Koliko vojsk je že drvelo čez njene v solncu se kopajoče ravnine. Stari Rimci so si jo prisvojili. Še Kartazan Hanibal je bil njen lastnik. Potem so jo zavzeli Arabci in

dolga stoletja vladali nad njo. Čeprav je poteklo odlejške že toliko stoletij, so sledovi njihovega gospodstva še zmeraj ostali. Znameniti ostanki palače Alhambre so svetovno znani. Še celo veliki Napoleon je štel Španijo med svoje dežele.

Lepa je Španija. Kakor pisan, z nešteti barvami poslikan prt, kos božjega vrta, ki ga obliva morje. Dragoceni biseri so raztreseni po njem.

Eden teh biserov je La Toja (izgovori La Tóha), svetovno znano zdravilno kopališče na romantičnem otoku v zalivu Arosa v španski Galiciji. Njegova lega je čudovita. Ožarja ga južno solnce, osvežuje pa morski zrak, pomešan z dehtenjem visokih pinj, ki pokrivajo otok. Pred severnim mrazom ga varuje veriga gora. In v tem zatišju je zraslo v teku let krasno letovišče in zdravilišče. Tu izvirajo radioaktivni vreli, ki so znani po vsem svetu. Voda, ki vre iz tal, je motna, rožasto rumene barve zaradi rudninskih snovi, ki so njen bistveni sestavni del. Na vsak liter jih dobimo celih 29 gramov. Njena temperatura se giblje od 22° C pa ponekod čez 50° C. Znana je po svojih zdravilnih učinkih pri raznih kožnih boleznih.

Te lastnosti niso odkrili ljudje — odkriti jih je morala žival. Že dolgo let je, kar so kmetje s celine zapeljali na osameli otok garjevega konja, da jim ne bi okužili zdravih živali. Ko so se čez nekaj mesecev vrnili na otok, so bili prepričani, da o konju ne bo več sledu, toda dobili so ga zdravega in nobenega sledu nemarne bolezni ni bilo več na njem. To se je razvedelo in kmalu so zdravniki odkrili pravi vzrok tega čudeža. Zdravilni vreli, ki jih dotlej ni nihče poznal, so pomagali konju. Preizkusili so jih tudi ljudje, ki so boleli na kožnih boleznih in — po kratkem času docela ozdraveli. To novo zdravilišče je v kratkem zaslovelo po vsem svetu. Vsako leto je prihajalo vanj več bolnikov.

Zdravilno blato, ki se nabira ob izvirkih, vsebuje med drugim 17,5 % ferrioksida, 7,7 % aluminijevega oksida, 2,15 % kalcijevega oksida in 0,64 % anhidrida arzenove kisline. Radija je v njih toliko, da deluje kopl tako, kakor 0,2 mg radija. Tako bo La Toja najbrž eno najmočnejših radijskih kopališč, kar jih doslej poznamo.

Vreli v La Toji se odlikujejo po teh bistvenih lastnostih: Vse rudninske vode, ki vsebujejo dosti natrijevega klorida, so mrzle. V La Toji so vreli topli. Njihova radioaktivnost je zelo velika. Uspehi pri zdravljenju kožnih boleznih so presenetljivi, skoraj čudežni.

Škoda, da je La Toja predaleč od nas, da bi jo mogli obiskati vsi tisti, ki imajo bolno kožo. Toda pomagajo si lahko drugače. Zdravilišče razpošilja po vsem svetu zdravilne rudninske soli, ki jih potem v posameznih državah pridajajo tovarne milom in drugim toaletnim potrebščinam. Tako more biti deležen zdravilnega učinka tudi tisti, ki ne more potovati v daljno Španijo.

Letos so se krogi in pike umeknili kvadratom in črtam, najnovejši vzorec pa so «pied de poule» (kurje noge). V ospredju je škotsko blago in pepita. Vzorcji so tem lepši, čim manj izraziti so. Cela obleka iz kariranega blaga, čeprav je zelo moderna, se poda le vitkim, za vse druge pa je bolje, če kombinirajo obleke iz gladkega in kariranega blaga. Volneno karirano blago je posebno praktično za sportna krila in kostume. Komplet, sestavljen iz kariranega krila, pletenega žempra, enobarvnega jopiča in kariranega šala, je primeren za v mesto in za sport. Za sport se vedno bolj propagira hlačno krilo, ki je brez dvoma zelo praktično. Sportni izraz imajo tudi obleke, ki jih poznamo pod imenom «tenis». Saj ni treba, da bi bile samo za tenis, to so pač letne obleke, ki se poleti najbolje obnesejo. Ponajveč so bele in bele so tudi najlepše, ker se lepo perejo in likajo in so vedno kakor nove. V njih se tudi najbolj uveljavljajo od solca ožgana polt. Okrase se lahko z rdečimi, modrimi, rumenimi ali pa zelenimi gumbi in s pasom. Kakšno blago je primerno za take obleke? Letos je dokaj velika izbira bombaževga blaga, zlasti iz merceriziranega bombaža, ki se lepo sveti, je mehak in podajen. To blago je ponajveč podobno platnu, to se pravi, tkano je tako, kakor platno, prodaja se pa pod različnimi imeni: panama, buret, vistra itd. Potem so še razni krepi in pa blago, tkano iz znančine in vozlaste preje, ki je podobno frofirju. Izmed svilenega blaga je za take obleke najbolj primerno platno, šantung in pa svileni blago, iz kakršnega se šivajo moške srajce. Moda predpisuje za take obleke rokave, in sicer kratke, krilo je razširjeno z gubami. Zadostujeta dve globoki gubi, ena spredaj, ena zadaj. Ali bo pas letos v pasu, morda nižje, morda više, to še ni gotovo. Razni pariški saloni imajo razne domisleke s pasom. Sicer je pa to res precej individualno. Visoka, vitka dama ima lahko pas v pasu, manjša si ga mora pomakniti nekoliko više. Katera ima širše boke, se ne sme tesno prepasati v pasu, ker je potem linija bokov še bolj izrazita. Višina pasu je sicer odvisna od mode, nič manj pa tudi ne od obleke in od postave. Pri nekaterih oblekah je pas edini okras, na primer širok pas iz svile «siré» na obleki iz motnega satena. Pasovi iz barvaste kože, bodisi enobarvni ali dvobarvni s kovinastimi ali celuloidnimi sponkami, se nosijo na volneni obleki in na svilenem kazaku. Nove celuloidne sponke so prozorne, tako da se zde, kakor bi bile v barvi pasu ali obleke, ki se vidi skozi. Modni so torej ozki pasovi iz blaga ali usnja in široke šerpe iz svile. Lahko se torej prepašemo kakor bajadere ali pa z ozko vrvico, vse je moderno.

Tridelni ansambli (jopič, krilo, bluza) so potisnili v ozadje dvodelni ansambel (obleka in plašč). Pri tridelnem je večja možnost izpremembe. Če imate dve krili, tri bluže in en jopič, imate tako rekoč tri obleke, ki jih prilagodite dnevnemu času. Eno krilo je rjavo, drugo

karirano v rjavem tonu, jopič pa je rjav. Dopoldan se obleče karirano krilo, rjav jopič in zelena bluza ter pokrije zelen baret. Za popoldan je tudi karirano krilo, zraven kazak v barvi opeke, prepasan z rjavim usnjanim pasom, in rdeč slamnik. Za zvečer cel temnorjav kostum, roznata bluza in rjav svilen baret z roznatim okrasom.

Promenadne obleke so iz enobarvnega in vzorčastega blaga, iz gladke angleške flanele, meliranega tvida in raznih modnih krepev. Posebno elegantna je obleka iz svetlosive angleške flanele, okrašena z rdečimi ali temnomodrimi gumbi in pasom ter belim ovratnikom. Sploh so pa gumbi in pas v barvnem odtenku blaga, iz kakršnega je obleka, ali pa v popolnoma drugi barvi standardni okras letošnjih volnenih oblek. Vsaj s tem mora biti izražena letošnja modna dvobarvnost.

Rokavi so različni: dolgi in ozki, spodaj okrašeni z gumbi ali zapestniki, potem kratki do komolca in pa balonasti. Rame so tudi razširjene z epoletami, rokavi raglan in s kratkimi kepi. Še nekaj povsem novega je pri teh oblekah: žepi! Skriti so v šivih ali pod gubami, zato ker so majhni. Žepi so pa le, saj smo jih že dolgo pogrešale.

Ovratniki so različni, reverji so še vedno najbolj elegantni, toda dečji so najbolj prijazni. Dosti se vidi na oblekah svetle garniture.

K oblekam iz temnomodrega in črnega blaga in iz blaga v barvi freska se nosijo sive nogavice in nogavice v barvi pergamenta. K obleki iz grobega platna v naravni barvi se podajo nogavice v barvi od solca ožgane kože, k rjavkastim in svetlorjavim oblekam pa nogavice v barvi lešnikov.

Modna ročna torbica, važno modno dopolnilo, bo zopet nov izdelek. Letos niti ne zadostuje ena sama torbica. V barvi mora harmonirati s pasom in gumbi ali pa s čevlji. Modne torbice so iz raznih kož, in sicer iz črne, sive, rjave, rdeče, modre in bele. V barvi bež so ponajveč le večje torbice za na potovanje. Za osveženje in poživljanje kostumov in oblek pa bo treba tudi več šalov v vseh mogočih barvah, kariranih, črtastih in enobarvnih, volnenih in svilenih. Ker so zopet moderne rese, so tudi šali okrašeni z njimi.

In veste, kaj je novo med najnovejšim v Parizu? Maroški fesi! Ampak ne mislite, da jih nosijo gospodje — o ne — ampak dame. Pokrijejo jih na glavo od od zadaj, spredaj jih pa potegnejo na čelo, prav tako kakor kolonisti, ali pa malo postrani, tako da pade bogati svileni čop čez uho. Ti moderni fesi se dobe v vseh modnih barvah, in sicer enobarvni ali pa v dveh barvah. Okrašeni so z aplikacijami ali pa pošiti z vrvicami. Sešiti so iz slame ali pa iz klobučinastega blaga. Kdo ve, če ne bodo postali v Parizu nevarni baretom, pri nas najbrže še ne tako kmalu.

ZA TOPLO POMLAD

Preprosta, ljubka obleka, sešita iz belega ali barvastega platna. Pas in gumbi so lahko v drugi barvi kakor je blago. V enaki barvi pa mora biti tudi štepica ali olupševalni vbod, s katerim so okrašeni rokavi, šivi na sprednjem delu in reverji. Zlasti prikladna je tako sešita obleka za tenis.

Obleka, sešita iz vzorčaste pralne svile ali voala. Plastron, ki je ob vratu zadrnjen z vroščo ali ozkim trakom, je sešit iz belega batista ali pralne svile.

Sportna obleka, sešita iz črtastega pralnega blaga ali pa iz svile, iz kakršne se šivajo moške srajce. Vrhnji ovratnik in zapestniki so iz belega pikeja, pas je usnjen.

BLUZE IN KRILA

Spomladanska bluza, sešita iz pralne svile ali modnega krepa. Kratki kep, ki nadomešča ovratnik, je spredaj podaljšan v vezanko. Visoki zapestnik, ki se zapenja z gumbi, je tudi okrašen s petljico iz enakega blaga kakor je bluza.

Bluza z modnimi rokavi, ki segajo le do komolca. Zgoraj so pošiti z ozkimi robčki, spodaj pa široko razširjeni in zadržani s prožnim trakom. Za tako krojeno blužo je primerno mehko volneno ali svilenno blago.

Preprosto spomladansko krilo, sešito iz gladkega volnenega blaga, okrašeno v pasu z modno zaponko. Sportno krilo, sešito iz gladkega angleškega blaga ali modnega diagonala. Okrašeno je z gumbi iz rogovine.

Za Vaše najmlajše

Oblekica za tri do pet let starega fantka. Sešita je iz močnega črta-stega blaga in okrašena s progami iz enobarvnega blaga.

Praznična oblekica, sešita iz platna ali lahkega volnenega blaga. Suknjič je obrobljen z barvasto ali svilenim treso.

Za mlade gospodične

Tri ljubke pomladanske oblekice za večje šolarice.

Praznična oblekica za mlado gospodično. Sešita je iz temnordečega volnenega krepa in okrašena s sivim našitkom in kovinastimi gumbi.

Praktična oblekica, kombinirana iz karirane bluze in temnega enobaronega krila.

Dve ljubki oblekici za večje deklice, kombinirani iz dveh vrst blaga.

Praznična oblekica, sešita iz temnomodrega ripsa in okrašena s pikčastim ovratnikom.

Praktična obleka, sešita iz toida in okrašena s svetlim ovratnikom in zapestniki.

KRASNA

BLAZINA

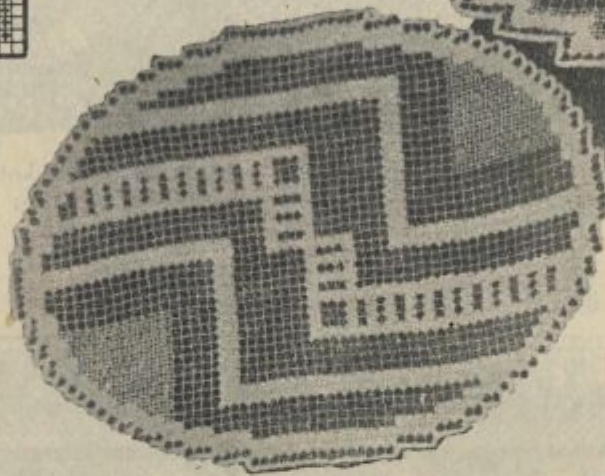
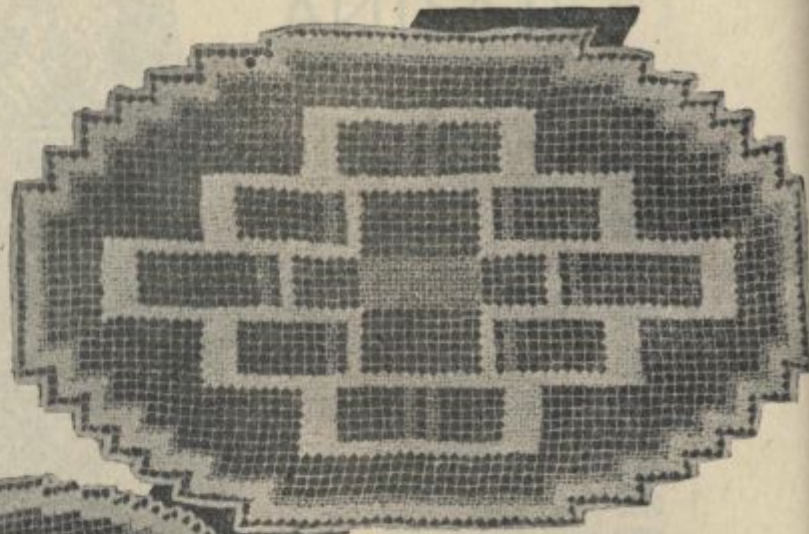
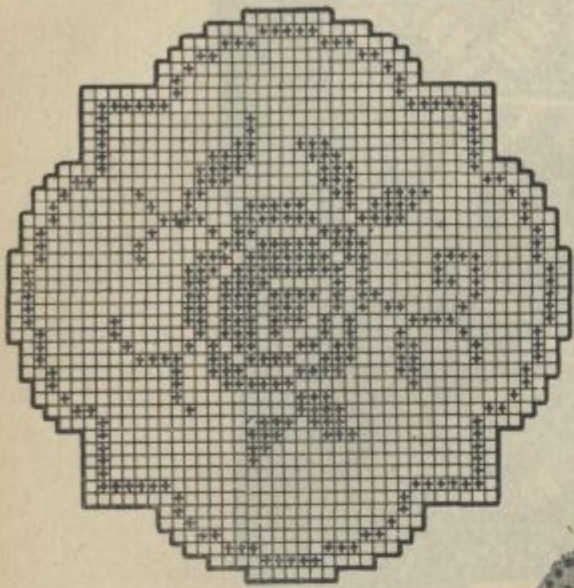
- 1 krem
- 2 svetlodrap
- 3 svetlooker
- 4 čokoladna barva
- 5 barva starega zlata
- 6 terakota
- 7 temnorjava
- 8 svetlosiva
- 9 svetlomodra
- 10 temnejšemodra
- 11 temnomodra
- 12 svetlozelena
- 13 temnozelena
- 14 črna

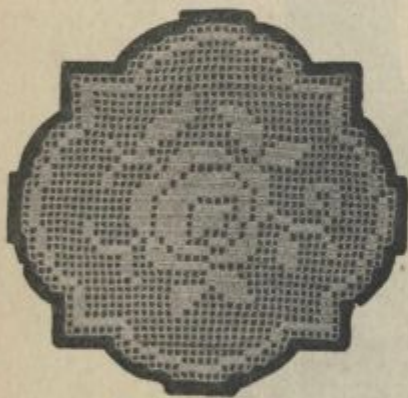
Blazina z orientalskim vzorcem, izšitim na kongresu ali juti s križevatim ali gobelinskim vbodom; lahko se pa tudi dela tako kakor smirnske preproge.

Povečan vzorec za blazino.

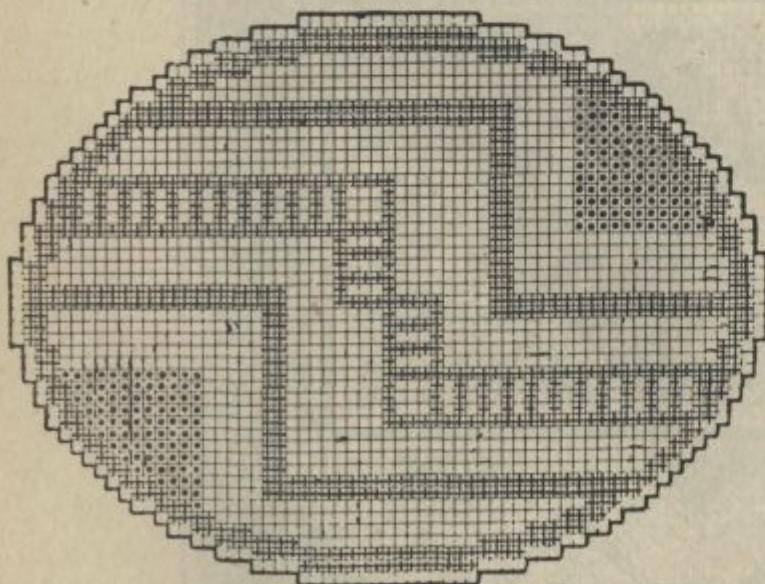

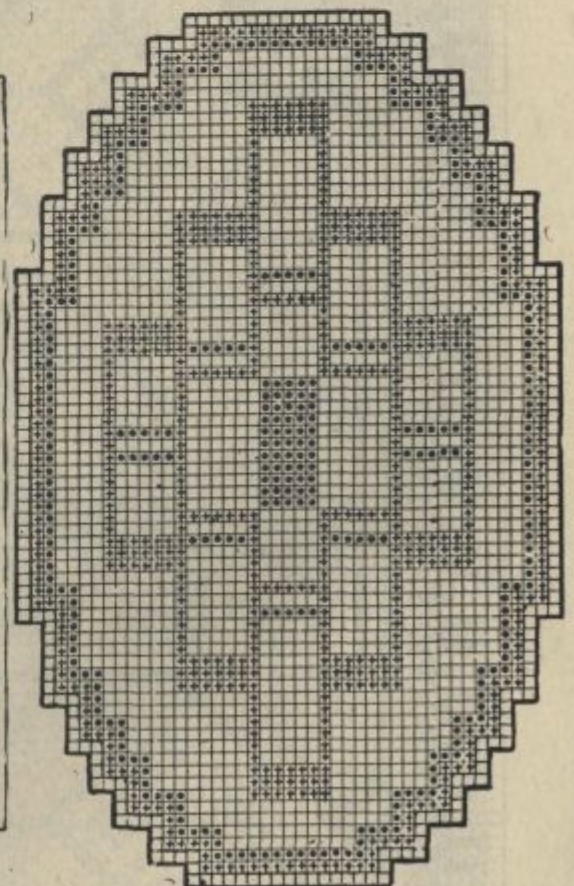
Vsi vzorci so kaj preprosti in lahki. Če hočemo imeti večji prtič, naredimo mrežo z večjimi luknjicami. Močnejše oblike vzorca so izšite v dvojnem platnenem vvodu, druge pa v enojnem.

Lične malenkosti, napravijo dom prijeten in prijazen

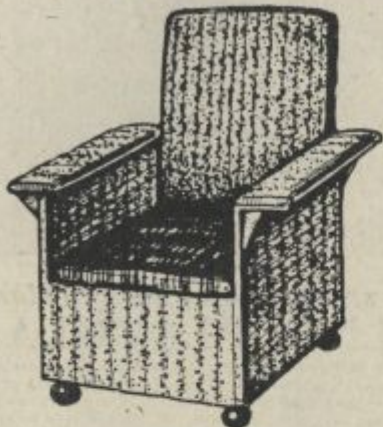
 navadni vvod
 polni vvod
 mreža

 navadni vvod
  polni vvod
  mreža

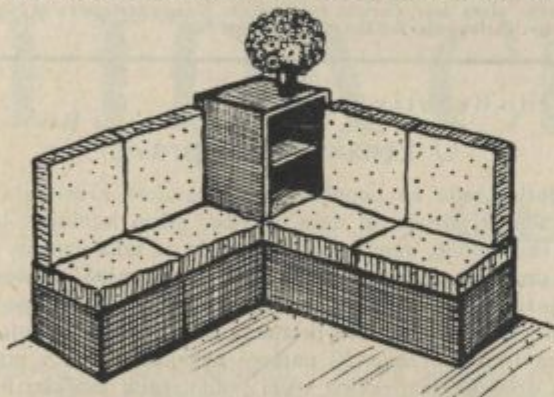
ZA MOŠKE ROKE

Takole pohištvo lahko naredite sami iz zabojev, ki pa morajo biti iz močnih desk, da se ne boste bali uvesti v fotelj ali na klop. Kako se naredi srednjevelik fotelj

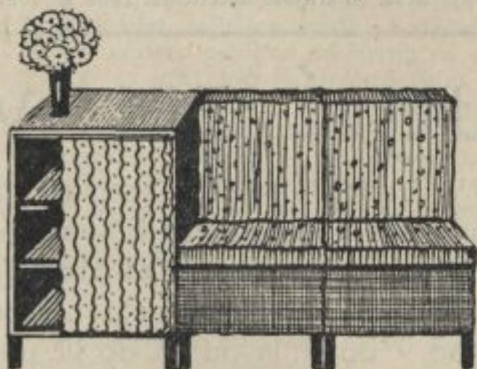
Slika 1.

(slika 1.), vidite nazorno na sliki 5. Sprednjo steno je treba odžagati v višini, kjer se hoče imeti sedež, v isti višini pa se polože počez deske za sedež. Pri straneh se na rob zaboja pribijejo ozke deske, da se lahko nanje nasloni roka. Naslanjalo za hrbet je tako široko kakor

Slika 2.

zadnja stena zaboja, visoko pa tako, kakor se zdi komu najbolj udobno. Ves fotelj se prevleče z rožastim ali črtastim kretonom. Da je res udoben, se mora obložiti z blazinami, ki so preoblečene z enakim blagom kakor fotelj. Ena se položi na sedež, druga se priveže na naslanjalo za hrbet, dve manjši se pa privežeta na naslanjalo za roke. Noge, ki so pritrjene na fotelj, so

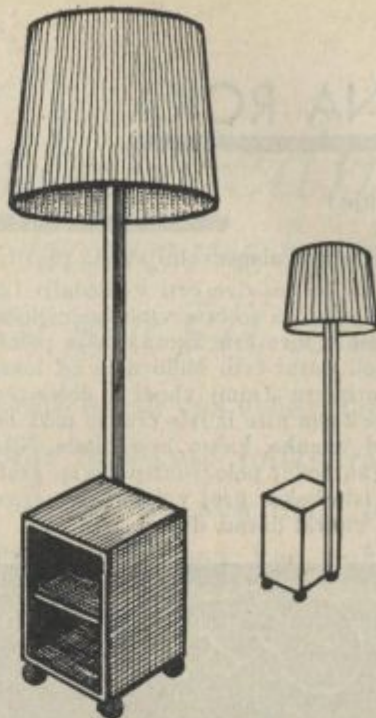

Slika 3.

lahko štirioglate ali okrogle. Te je treba seveda prepleškati z barvo, ki harmonira z barvo kretona, s katerim je preoblečen fotelj.

Na sliki 2. vidite fotelj za v kot, kombiniran z majhno omarico za knjige, in druge dekorativne predmete.

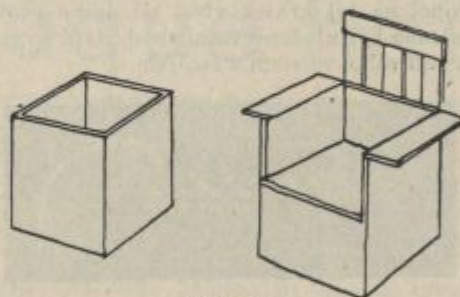
Široko udobno klop, za kakršno se tudi lahko uporabi večji zaboj, zraven pa omarico s tremi policami, vidite

Slika 4.

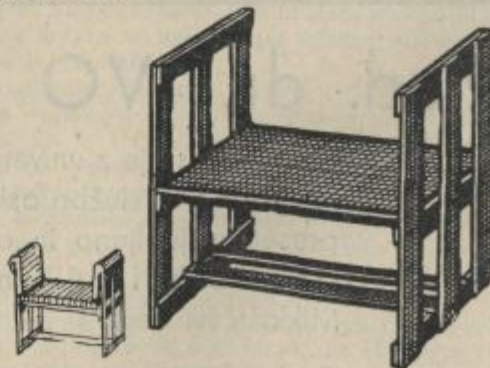
na sliki 3. Blazine na klopi in zavese pri omarici so iz enakega blaga. Najbolj praktične so iz vzorčastega, svetlega kretona. Ta omarica je lahko prepleškana ali pa polepljena s tapetnim papirjem ali blagom.

Prav posrečena je omarica za svetiljko, ki ima dve polici, na katere se lahko postavijo razne malenkosti, kakor pepelnik, pisalno orodje ali knjige. Za tako omarico,

Slika 5.

ki je lahko prepleškana ali pa polepljena s tapetnim papirjem, se morajo vzeti lepe, gladke deske. Senčnik je iz pergamenta ali pa iz papirja, ki je nalašč za senčnike. V trgovini se dobe tudi že izgotovljeni senčniki iz takega papirja.

Slika 6.

Praktična je klopica (slika 6.), narejena iz ozkih desk. Na sedežu ima napeto močno blago kakor pri foteljih za solnčenje.

Takšno preprosto pohištvo, ki stane malo denarja, zato pa nekaj več truda, se lahko postavi v prednjo sobo, v otroško sobo ali na verando.

PRIDNA ROKA

(Nadaljevanje.)

TIHO VEZE

Polzančni olupševalni vbod. (Sl. 16.)

Napravi na platnu dve črti v razdalji 1 cm. Položi delo predse tako, da so črte v pokončni legi.

Potegni nit iz leve črte zgoraj in jo položi poševno navzdol proti desni črti. Malo niže od levega izboda (v našem primeru 2 mm) vbodi v desno črto, nakar izbodi zopet 2 mm niže iz iste črte in pazi, da imaš pri tem nit pod šivanko, kakor bi zankala. Nit izvleci in rahlo zategni. Sedaj položi nit poševno proti levi črti in napravi isto kakor prej v desni črti.

Nadaljuj enkrat desno, drugič levo itd.

Slika 16.

Križni olupševalni vbod. (Sl. 17.)

Napravi si dve ravni črti v razdalji 1/2 cm. Delaj od leve proti desni strani.

Potegni nit iz zgornje črte, jo položi poševno navzdol in napravi v spodnji črti kratek vbod od desne proti levi. Nato položi nit poševno proti zgornji črti in napravi zopet na tej kratkem vbodu od desne proti levi. Tako nastane križni olupševalni vbod. Rabimo ga lahko za okras ob robu, zašitem s strojem.

Slika 17. (Dalje prih.)

Moja dobrota ti lahko nadomešča očeta, ali dobrota matere je večja ko moja, kajti slepci so boljši od tistih, ki vidijo. In mati gleda samo s svojim srcem!

„Tako, srčece moje, sedaj ostaneve STALNO PLAVOLASKI“

Solnčno zlata kodrasta glavica . . . prelestni plavi lasje. Mati in hči ostaneti zajedno mladi — za to gre hvala Nurblood-u. Ta specialni shampoo za gojitev fine in občutljive strukture naravno plavih las ne zabranjuje samo potemnenje plavih las, temveč celo že potemnelim ali brezbarvnim lasem vrne njihov prvotni zlati ton. Lasje postanejo svileno mehki. Milijoni gospa v Ameriki in tudi že tisoči plavolask v Jugoslaviji porabljajo Nurblood z največjim uspehom. Nurblood ne vsebuje nikakih barvnih sredstev, niti Henna, je brez sode in brez vseh škodljivih sestavin. Tudi plavi lasje vašega malega ljubljence zahtevajo Nurblood. Dobi se povsod. Zahtevajte ga še danes, toda izrecno zahtevajte

Robertov
NURBLOND

je najstarejši in v vseh deželah sveta razširjeni specialni shampoo za naravno plave lase. Čuvajte se ponaredb. Glavno zastopstvo za Jugoslavijo: Parfumerija Nobilior, Zagreb, Ilica 34.

Vlado Regally:

O ženski volilni pravici

Borba žene za popolno ravnopravnost z moškimi v javnem življenju in delu je sicer stara komaj dobro človeško dobo, vendar pa je dosegla že take uspehe, da se jim moramo nehote začuditi, poznavajoč težave, s katerimi so se celo vsi moški morali boriti, dokler ni bila vsem brez razlike priznana pravica sodelovanja v upravljanju države. Ni namreč neznan, da je v mnogih državah ta pravica vsem polnoletnim moškimi bila dovoljena šele v novejših časih. Običajno je bil prehod iz režima absolutne monarhije v režim narodne predstavniške vlade izvršen v etapah: politična pravica je bila najprej priznana le ožjemu krogu državljanov, pa je bilo to omejevanje potem vedno bolj demokratizirano, dokler ni bilo končno popolnoma opuščeno in priznana pravica vsem polnoletnikom. Te borbe moških, katerih ni podpiral le tisk, ampak so zahtevale celo prelivanje krvi, so trajale desetletja. Žene so v mnogih

Med. dr. IVO RAKULJIĆ - ZELOV

javlja, da se je z univerzitetne klinike v Gradcu, kjer se je specializiral in kjer je vršil službo asistenta pri dvornem svetniku prof. dr. E. Knauerju, preselil v Ljubljano in da ordinira za operativno ginekologijo (ženske bolezni) in porodništvo izza dne 24. aprila t. l. na Miklošičevi cesti št. 34, I. nadstropje, od 9. do 11. in od 16. do 19. ure.

Telefon: 20-25.

Telefon: 20-25.

Mislite vsako uro po enkrat nase!

*Tako čedni,
kakor ste bili,
ko ste šli z doma,*

bi radi ostali ves večer. Toda na Vaš obraz deluje tolikokrat zagatni zrak preveč segretyh prostorov. Čez nekaj časa kar začutite potrebo: zopet bi se morala narediti lepo. Res je tako, draga gospa. Polt hoče biti razvajena – tudi kadar ste kje drugje. Ne pozabite nikdar na

ELIDA CREME

de chaque heure

državah sorazmerno laže in v krajšem razdobju dosegle svoje pravice.

Pravica in logika zahtevata, o tem ni nobenega dvoma, da žene v splošnem narodnem delu sodelujejo enako kakor moški, ker so enako članice naroda.

Zato je bila ponekod končno tudi žena pripuščena v državno politično življenje. Leta 1867. je Švedska prvič dala ženam glasovalno pravico pri občinskih volitvah. Ta zgled je najprej posnemala Finska, nato Južna Avstralija in še nekatere države Zedinjenih severnoameriških držav. Vendar pa je bila žena pripuščena v javno državno življenje šele desetletja kasneje, tako v Finski leta 1906., v Norveški leta 1917. in v Danski leta 1915. Splošno politično pravico v skoraj vseh državah z demokratsko politično ureditvijo pa so dosegle žene prav za prav šele po svetovni vojni. Tako so v Angliji dobile pod posebnimi pogoji volilno pravico leta 1918., medtem ko so bile šele leta 1928. popolnoma izenačene z moškimi. Španija je s svojo republikansko decembrsko ustavo leta 1931. stopila enako v vrsto držav, ki ne poznajo nobene razlike med moškim in ženskim spolom. Avgusta meseca leta 1932. pa je celo nova ustava sinamske kraljevine odobrila ženam glasovalno pravico.

V Evropi so dandanes žene brez vsake volilne pravice še v Italiji in Franciji, od slovanskih držav pa v Jugoslaviji in Bolgarski. Niti z našo prvo ustavo niti z drugo niso sicer žene izključene od udeleževanja in sodelovanja v državnem političnem življenju, ker se to vprašanje lahko uredi na osnovi navadnega zakona. Vendar pa je volilni zakon za narodne poslance izza leta 1931. določil, da je lahko za narodnega poslanca izvoljen le moški, kar pa stvari nič ne izpremeni, ker se z dopolnilom zakon vedno lahko predrugači.

S tem, da je pripuščena žena v vse službe in na vse položaje, se je izpremenilo tudi dosedanje naziranje, da

ni ženi potrebno sodelovanje v državnem vodstvu. Eden dosedanjih najmočnejših argumentov proti ženski volilni pravici, da je namreč ustvarjena le za dom in za sveti materinski poklic, je enako postal brez vrednosti, ker so nam dogodki in zakonodaja naprednih držav, v katerih je žena moškemu enakopravna, dokazali, kako ogromnega socialnega pomena je prav ta ravnopravnost. Najvažnejša vprašanja za družbo in državo so vprašanja rodbine, matere in otroka, in prav ta vprašanja so bila v državah z ženi priznana volilno pravico najbolj pravično in najbolj umestno urejena. Da je bila pripustitev žene v aktivno politično življenje tehtno in potrebno, pa nam dokazujejo vse države brez razlike, ker je bila ženam volilna pravica povsod priznana le postopno. Ako bi že začetek rodil slabe uspehe, bi gotovo niti ena država ne dala ženam splošne popolne enakopravnosti z moškimi.

Najvažnejše vprašanje v vseh državah pa je brez dvoma vprašanje nezakonske matere in nezakonskega otroka. Ko je v drugih državah, zlasti v Norveški in Rusiji, to vprašanje urejeno s popolnim izenačenjem nezakonskega otroka z zakonskim, je pri nas na primer srbski teritorialni zakon povsem drugačen. Nezakonska mati nima pravice zahtevati odškodnine od tistega, s katerim je zanosila, pač pa ji gre ta pravica le tedaj, ako jo je bil moški zapeljal z obljubo ženitve. Zaradi izgubljenega poštenja ali zmanjšanega izgleda na moštitev nima pravice do odškodnine. Le ako bi zapeljivec bil proglašen za krivega po kazenskem zakonu (na primer zaradi posilstva), more zahtevati odškodnino, vendar pa še takrat le za dokazano pretrpljeno škodo.

Dokler bodo le moški odločali v državnopravnih zadevah, vse dotlej bo skoraj nemogoče, da bi se naši zakoni na to stran modernizirali in iznebili nesodobnih predsodkov. V socialnih vprašanjih bi vsekakor morale žene soddločati. To pravico si bodo sčasoma povsod, pa tudi pri nas, gotovo priborile.

Birma

Beli zvončki in kronice pozvajo preko brsteče livade. Na prisojnih legah oznanjajo pod mogočnimi debli dreves rumene trobentice, da bodo lastovice kmalu tukaj. Solnce obliva s svojo gorkoto zemljo. Že se vzbujajo v njej kali. Pomlad je in svet se oživlja.

Naši mali, ki že pogumno korakajo preko polja ali asfalta v šolo, se pripravljajo na nekaj posebnega. Za hišnimi vogli stikajo glave in si pripovedujejo o nečem neizrečeno lepem. V šoli pošiljajo sedem- ali osemletno

Pomlad Vas vabi,

da prebijete prosti čas v prirodi, da se naučijete prvih toplih solnčnih žarkov in svežega, sočnega zelenila.

Da bo užitek popoln, nosite s seboj čim manj bremen, a tolikanj več redilnosti, uživajte koncentrirano krepilno hrano

OVOMALTINE

Ona zavzema malo prostora, a dovaja v telo toliko moči, da z lahkoto prenesete vsak napor.

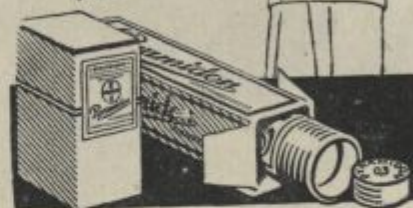
Dobiva se povsod. Mala škatla Din 16.—

Samo Bayerjev KRIZ na vsakem zavitku (20x0.1 i in 10x0.5 g) Vam jamči za pristnost

PYRAMIDON-TABLETE

in s tem za dober uspeh pri glavobolu in migreni.

V. z.: „JUGEFA“ k. d., Zagreb, Gajeva 32.

Oglas je registr. pod š. br. 1031 od 18. I. 1933.

deco v posebno sobo k pouku. Tam jim katehet v lepih besedah razlaga o pomenu Binkošti, ki niso več tako daleč. O pomenu in potrebi drugega zakramenta jim govori, o potrditvi kristjanstva. Prvo sv. obhajilo in sv. birma, to sta za človekovo dušo važni zadevi, pravi g. katehet. Toda dečke bolj zanima, kakšno uro jim kupi boter, deklice pa, kako bodo oblečene. In tedaj vlačijo iz vseh kotov stare cunje in jih, na skrivnem, tam v drvarnici, natikajo nase. Prijateljici šepčeta in občudujeta druga drugo. Vreča pomeni belo tenčico, svitek pa mirtov venček. Kako lepi so spomini na mlade dni, ko se v dekletih kažejo prvi znaki ničurnosti, v dečkih pa prvi materializem. Ura, srebrnik, orglice, to so tedaj vzvišeni ideali...

K birmi lahko pošljemo tudi po dva ali več otrok hkrati, če imajo okrog osmih ali več let. Najpoprej morajo otroci prejeti prvo obhajilo. To se zgodi navadno na belo nedeljo. Skrbeti moramo, da dobe mladi ženi in nevestice čedna, čeprav preprosta oblačila. Deklice oblačimo po navadi čisto v belo. Na glavo jim denemo belo tenčico, ki jo pritrdimo na spuščene lase z mirtovim venčkom, s kito svežega popkovja ali s čim podobnim. V roko jim damo okrašeno svečo, molitvenik, pa tudi molek. Molitvenik je za deklico po njenih mislih ena izmed najbistvenejših reči.

Dečki naj bodo oblečeni v temnejša oblačila. Dandanašnji, ko so časi bolj resni, je najbolje, če kupite otroku obleko, ki jo bo tudi potem lahko s pridom nosil. Izprva kot pražnje oblačilo, potem pa za vsak dan.

Ko je prvo obhajilo opravljeno ali pa že prej, se je treba že za botre ogledati. Kakor pri krstu, tako je tudi birmansko botrovanje usluga.

Botrica ali boter mora ves dan paziti na svojega birmanca in ustreči njegovim željam, če ne presegajo meja. Otroku naj ima na birmo lep spomin. Seveda je potrebno, da se tudi v njih poznejšem življenju zanimajo za svoje varovance, ki so včasih bolj potrebni njih pomoči kakor pri birmi sami.

Birmanska darila so lahko prav različna. Vendar je ura predmet, ki z vso svojo mlado dušo hrepeni bir-

DA-KO BI BILO UMI- VANJE LAS ISTO KA- KOR PRANJE PERILA..

Gotovo ne bi hoteli lepote Vaših nežnih, občutljivih las staviti v nevarnost z navadnim milom. Samo nalašč za lase narejeni Shampoo jim ohrani zdravje — sijaj — življenje.

Pravilno, novodobno umivanje las? Z Elida Shampoo-nom, kateri je nežen in brez sode, temeljito opere lase in jih neguje.

ELIDA SHAMPOO

manec po njem. Nobena druga reč, tudi če ima desetkrat večjo vrednost, nima toliko pomena zanj kakor ura. In vse življenje se postavlja z njo: «Vidiš,» pravi, «tole je pa še moja birmanska ura.» Kar ponosen je, da je še ni izgubil... Po vrhu pa je ura še jako simboličen dar. Opominja človeka, da je čas nekaj, kar se ne povrne več.

Kakor pri krstu, je tudi pri birmi lepo, če siromašne starše obdarite. Zlasti tam, kjer je veliko otrok. Lahko jim tudi obljubite botrovanje za mlajšega otroka, da ne bodo v skrbeh.

Zaključek birmanja je po navadi doma, kjer priredi gospodinja svečano kosilo ali večerjo. (Dalje prih.)

Jerica Zemljanova:

Jedilni list za teden dni

(Nadaljevanje.)

Ponedeljek.

Obed:

1. Ohrovtova juha z rižem. 2. Goveji zrezki v omaki. Krompirjev pire. 3. Potresen kolač.

Večerja:

1. Pomaranče. 2. Tirolski cmoki. Mešana solata.

Torek.

Obed:

1. Juha iz zelene. 2. Telečji perkelt. Krompirjevi cmoki s praženim kruhom. 3. Piškotne rezine z orehovim nadevom.

Večerja:

1. Zelnote krpice. Jetrna omaka. 2. Češpljev kompot.

Sreda.

Obed:

1. Riževa juha z gobicami. 2. Svinjina v zelenjavi. Krompir v kosih. 3. Jabolčni riž.

Večerja:

1. Krompirjev guljaž. Špageti. 2. Jabolčni kompot.

Četrtek.

Obed:

1. Mlečna krompirjeva juha. 2. Stufato. Makaroni. 3. Orehovi rogljički.

Večerja:

1. Surovo kislo zelje z oljem. 2. Telečja obara. Ajdovi žganci.

Petek.

Obed:

1. Prežganka s praženim kruhom. 2. Ocvrti korenčki. Fižol v omaki. 3. Jabolčni zvitek.

Večerja:

1. Surova jabolka. 2. Gobova juha. 3. Grmada.

Sobota.

Obed:

1. Goveja juha z nstrgano kašo. 2. Govedina. Pražen krompir. Jajčni hren. 3. Palačinke s sirom.

Večerja:

1. Dušen riž. Paradižnikova omaka. 2. Mešan kompot.

Nedelja.

Obed:

1. Francoska juha. 2. Ocvrt kozliček. Mešana solata. 3. Orehova potica.

Večerja:

1. Črn kruh z maslom. 2. Lipov čaj — potica.

Francoska juha.

6 dkg presnega masla ali olivnega olja.	2 krompirja
1—2 čebuli,	3 litre vode,
zelen peteršilj,	sol,
1 koren,	nstrgan orešček,
1 zelena,	paradižnik,
½ glavnice ohrovta ali solate,	3 dkg masla,
2 zeleni kolerabi,	2 žlici parmezana,
nekoliko karfirole ali nekaj gobic,	2 žlici sesekljanega drobnjaka.

Na maslu ali na olju nekoliko prepražimo na rezance zrezano čebulo, pridenemo sesekljanega zelenega peteršilja (po okusu tudi česna), korenje, zeleno, ohrovt ali solato, kolerabice, nekoliko karfirole ali gobic, krompir (vse lepo oprano in zrezano na lepe rezance). Ko se vse to nekoliko izpari, zalijemo z vodo, malo osolimo in odišavimo z nstrganim oreščkom. Juhu pridenemo paradižnik in kuhamo do mehkega. Tik pred serviranjem pridenemo košček presnega masla, sesekljanega drobnjaka in nstrganega parmezana.

Stufato (italijanska pečenka).

1½ kg govedine,	1½ dl vina,
sol,	½ kg paradižnikov (ali mezga)
poper,	juha,
8 dkg slanine,	½ kg špagetov (ali ma-
1½ dl olja,	karonov),
5 dkg slanine,	slan krop,
čebula,	5 dkg parmezana.
česen,	

Govedino (križ ali stegno) potolčemo, osolimo, malo popopravimo in pretaknemo s slanino. Posebej razbelimo

Pozabili boste na trud

in na dnevne težave, če boste uporabljali
za kopel penečo

VELOSA-TABLETO iz smrekovih Igel.

Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in
parfumerijah po Din 3.50 tableta.

Schmoll Pasta

pristna terpentinska krema za čevlje,

daje obutvi lep in odličen lesk, jo konzervira in
ščiti usnje pred prezgodnjim razpadanjem. Od-
tod izvira tudi njen svetovni sloves.

Za parketna tla in linolej:	Za sport in štra- pac:
SCHMOLL PASTA	SCHMOLL GUMITRAN
za parkete.	mast za usnje.

olje in na majhne kocke zrezano slanino, pridenemo precej sesekljanega čebule in česna. Na to položimo meso, ga oblijemo z vinom, pridenemo pretlačene paradižnike in zajemalko juhe ter parimo v tem 2—3 ure. Medtem pečenko večkrat obrnemo in oblijemo ter po potrebi zalijemo. Ko je mehka, jo zrežemo na rezine, omaki pa pridenemo v slanem kropu kuhane špagete ali makarone, jih dobro premešamo, potresemo s parmezanom, naložimo na ploščo, po vrhu pa zrezano meso.

Velikonočna gnezdeca.

Testo:

14 dkg sladkorja,
6 rumenjakov,
sneg 6 beljakov,
9 dkg moka,
3 dkg kakava,
žlica ruma.

Krema:

1/10 l mleka,
8 dkg sladkorja,
3 rumenjaki,
1 dkg riževe moka,
vanilija,
15 dkg presnega masla.

Rumenjake in sladkor umešamo penasto, pridenemo trd sneg beljakov, hkrati presejano moko, kakao in rum. Zmes spečemo v pomazanih oblikah za indijanske krape. Ohlajene izdobljemo na vrhnji strani in obrizgamo s tenko brizgo (brez robov) v ravnih črtah navzkriž. Na sredo vsakega gnezdeca položimo dva do tri pirhe (bonbone).

VRT

J. J.:

Vrtna dela meseca maja

«Ljubi maj, krasni maj, konec zime je sedaj!» Ker se nam torej ni treba več bati mraza, sejemo in sadimo zdaj v splošnem vse na plano. Izkušnja pa uči, da je treba včasih vkljub temu še nekoliko previdnosti, to pa za tiste rastline, ki so posebno občutljive. Ako še nismo vsadili krompirja, ga vsadimo takoj, in sicer tako zgodnjega, kakor tudi poznega. Glede fižola pa je treba vendar še «obračati plašč po vetru» in še nekoliko počakati.

Meseca maja sadimo tudi glavno salato v velikem. Sejemo pa tudi štrucarico ali salato za porezovanje. Štrucarica se razlikuje od navadne glavnote salate po dolgih, gladkih, kvišku stojećih listih s krepkimi peclji, ki se na vrhu sicer nekoliko zapirajo, toda ne toliko, da bi delali glave. Odlikuje se pa od glavnote salate po tem, da tudi ob vročem poletju ne sili tako močno v vrhe.

Setev špinace in redkvic ponovimo po potrebi in želji.

Maja meseca sejemo tudi radič ali cikorijo za jesensko in zimsko uporabo. Za jesensko uporabo sejemo zelene in širokolistnate, za zimsko uporabo (siljenje) pa rdeče in marogaste vrste. Zadnje moramo sejati na redko, da morejo zrasti debele in močne korenine, ki jih presadimo pred zimo v klet ali drug primeren prostor, kjer ne zmrzuje.

V času od marca do maja sejemo tudi beli ali ovseni koren. To korenje rabimo v zimskem času kot nadomestilo za beluške. Proti mrazu je neobčutljivo in ostane lahko tudi v zimskem času v zemlji ali ga pa zagrebemo v prst v kleti in pripravimo tako k rokam.

Zdaj sejemo tudi karfiolate ali cvetače za jesensko uporabo. Zadnje sadike, namenjene za letošnjo uporabo, posadimo konec junija ali prve dni julija na stalno mesto. Glave naredijo meseca oktobra, torej pred zimo. Isto velja za pozno zelje, ohrovt, rožnati ohrovt in nadzemske kolerabice. Prav tako pa tudi za rdečo peso. Vsem kapusnicam je treba ob suhem vremenu dobro zalivati.

Proti koncu maja sejemo prvo endivijo, namenjeno za zgodnjo jesensko uporabo. Primerne so za to samo zgodnje, rumene in mehke vrste.

Od srede maja naprej (ob ugodnih vremenskih prilikah tudi že od začetka) sejemo in sadimo na plano tudi kumare. Najbolj zgodnje so manjše vrste. Seme posejemo v za 10 cm poglobljene brazde, ki naj bodo oddaljene najmanj za 1 m vsaksebi. Seme pokrijemo za 2 cm debelo, ga potlačimo in zalijemo. Prostor med vrstami porabimo, dokler se kumarične rastline ne razvijejo, za nasade salate itd. Ko imajo kumare po pet listov, jih okopljemo in obsujemo, konice pa odščipljemo do tretjega lista. Z odščipom izsilimo stranske poganjke, ki so mnogo bolj rodovitni kakor bi bil glavni poganjek. Obsipanje in rahljanje prsti pozneje še ponovimo. Ponekod pospešijo kmetice kaljenje kumaričnega semena na ta način, da namolžejo nanje mleka izpod krave in ga postavijo na gorko mesto. Tako seme požene takoj kali (cime).

Z navadnimi ter jedilnimi in okrasnimi bučami raznih vrst in oblik (jabolko, hruška, škofova čepica, steklenica, kozji rog, Herkulov kij itd.) postopamo tako

**IMEJ VEDNO SOLNCE
... V PRALNEM KOTLU!**

Naj si vremenski preroki še tako belijo glavo zaradi vremenskih muh — gospodinja si zno pomagati! Ona se zanese na Radion — na beljenje perila v pralnem kotlu! Zakaj Radior ne pere samo sam — na milijone bisernih kisikovih mehurčkov beli perilo lepo že takoj med pranjem. Naj bo solnce ali dež — perilo bo vedno brez madežev in snežnobelo v 15 minutah!

**Schichtov
RADION**

**DELUJE V KOTLU
KAKOR SOLNCE NA TRATI**

R. J. 1-33

glede sejanja kakor tudi glede negovanja (obsipanja) enako kakor s kumarami.

Meseca maja sadimo tudi paradižnike na stalno mesto.

Zdaj je tudi najboljši čas za sejanje trave in napravo trate, ki postaja čedalje bolj moderna. Ako hočemo imeti gosto in lepo trato, moramo sejati seme gosto, in sicer 30 do 40 g (gramov) na kvadratni meter. Travo sejemo na zrahljano in vlažno zemljo, jo zagrebemo z grabljami plitvo v zemljo in nalahko potlačimo. Ko seme ozeleni, potlačimo še enkrat (z lopato, desko ali pa z lahkim valjarjem). Za senčne prostore moramo vzeti druge vrste kakor za solčne in je najboljše, da se zanesemo na svet zanesljivega trgovca s semeni. Posevke trave moramo čistiti plevela (previdna pletev).

Nagrade, ki bodo razpisane v prihodnjih mesecih, bodo dobile samo tiste naročnice, ki so naročnino redno plačevale. Lažje je plačati majhen znesek vsak mesec ali vsako četrtletje kakor pa na koncu leta vseletno naročnino.

Kako sem shujšala za 15 kg v sedmih mesecih brez škodljivega stradanja.

Dobre dietetične Slatinske tablete za hujšanje.

Brez škodljivega stradanja in brez telovadbe sem shujšala za 15 kg v sedmih mesecih na ta način, da sem zauživala po trikrat na dan po dve *Bahovčevi Slatinski tableti*, ki se dobivajo v vseh lekarnah. Tem *Slatinskim tabletam* se moram zahvaliti, da sem izgubila odlično maščobo in da se mi je zopet povrnila mladostna moč in energija, ki je nisem imela že več let.

Želim ostati nepoznana, tehtala sem se pred in po dovršeni kuri s *Slatinskimi tabletami*.

te. Začnite še danes in dobili boste zopet svojo mladostno moč in energijo, počutili se boste bolje, kakor ste se prejšnja leta, hkrati pa izgubite na teži vsak mesec 2 do 3 kg

In zopet boste vitki in lepi. Sedaj Vas pa dela ta maščoba nesrečno. Radi bi skrili svojo obilnost, pa je ne morete. Sedaj Vam ni treba nič več skrbeti. *Bahovčeve Slatinske tablete* Vam pomagajo shujšati brez škode na zdravju. *Bahovčeve Slatinske tablete* so napravljene iz najboljših mineralnih soli in naravnih rastlinskih ekstraktov.

Bahovčeve Slatinske tablete dobite lahko v vseh lekarnah. Nad učinkom tablet boste vžiheni. Zahtevajte samo originalne, pristne, neškodljive *Bahovčeve Slatinske tablete* in zavrnite vsa nadomestila, ker ni nič uspešnejšega od teh tablet.

Sedaj je še čas, da se iznebite svoje preobilne teže in vsega, česar imate preveč na telesu.

Ena doza (100 *Slatinskih tablet*) stane Din 46.—, velika doza (200 *Slatinskih tablet*) pa Din 74.—.

Slatinske tablete izdeluje lekarna

MR. BAHOVEC
Ljubljana, Kongresni trg 12.

Kjer vsa druga sredstva odpovedo, dosežejo *Slatinske tablete* za hujšanje presenetljiv uspeh!

Peg. br. 422 od 12. 4. 1968

Pri teti Marici in njenih putkah

(Iz razgovorov s staro strokovnjakinjo v kurjereji.)

(Nadaljevanje.)

«No, teta, ko bi takole kar na vsem lepem sklenila, da bom gojila kokoši, recimo, bolj na veliko, kako bi se bolje izplačalo? Bliže mesta ali bolj daleč?»

«Vidiš, tole je pa takole,» je zopet pričela s svojim značilnim stavkom, «čeprav bi utegnil biti svet v bližini prometnih cest, železnice, pošte ali celo mesta samega dražji, je vendar bolje, če si ustanoviš kurjerejo tam. Mnogo si prihraniš lahko z manjšimi stroški za pošiljanje, pa tudi prodajanje jajc na drobno se bolj izplača. Vedno lahko pošiljaš v mesto sveža jajca in jih tudi redno odprodajaš. Čim več jajc pošlješ, tem cenejše jih moraš dati in več imaš lahko z njimi škode. Na vsak način pa mora biti v tistem kraju, kjer hočeš rediti kokoši takole za poklic, dosti pitne vode.»

«Kakšna pa morajo biti prav za prav tla za uspešno kurjerejo, pa najsi bo to že v velikem ali majhnem obsegu. Saj mora tudi za malo kokoši veljati isto kakor za več.»

«Seveda je tako. Vidiš tla, kakor so tukajle pri nas, so za kokoši najbolj prikladna. Ilovnata niso, pač pa peščena, a kljub temu rase trava na njih. Tudi to je prav, da smo nekoliko v bregu. V dolini leži mnogokrat gosta megla, ko se naše, proti jugu nagnjeno pobočje že davno kopa v solncu. Tale smrekov boršt pa tako lepo zadržuje severne sape, ker veter prav posebno piščancem škoduje.»

«Kako velik pa mora biti kokošnjak?»

«To je odvisno pa od števila kokoši. Na vsak prostor, ki je dolg in širok po en meter, moraš računati tri kokoši. Dobro je, če so tla pokrita s deskami, ki jih lahko odstraniš, kadar kokošnjak čistiš. Zunaj jih lahko dobro opereš, in če treba, tudi razkužiš.»

«Včasih vidim posebno pri takih hišah, kjer imajo lep vrt, da imajo za kokoši poseben zagrajen prostor. Kako velik pa mora biti tisti?»

«Čim večji, tem boljši! V posebnih knjigah o kurjereji je zapisano, da mora imeti vsaka putača deset štiriinajških metrov, to bi se reklo, dobre štiri korake široko in prav tako dolgo (3 m 30 cm). Če je pa prostor manjši, potem si zapomni tole: skrbeti moraš, da je neprestano kolikor mogoče čist. Pridno moraš posipati apnenčevega peska, včasih tudi tla prekopati, ali pa najbolje, prostor za nekaj časa premenjati. Pokladati moraš živalim čim več zelenja. Ni je bolj nevarne stvari za kokoši kakor blatna in vlažna tla, kjer kar gomazi samih bolezenskih kali in smrdi, da ni mogoče prenašati. Vidiš, jaz imam za kokoši tudi zagrajen prostor, to pa v prvi vrsti zaradi lisic in dehorjev. Pa poglej, kako je čisto. Kadar pa le utegnem, izpustim kokoši na plano in jih čuvam, da se nazobljejo trave in izprelete.»

«Kako pa da imate Vi po večini samo bele kokoši? Ali ima to kakšen poseben pomen?»

«O seveda, pa še velik. Poglej, vsaka žival ima večjo vrednost, če je čiste pasme, kakor pravimo. Prav tako je s kokošmi. Vsaka pasma je že leta in leta vzgajana za ta ali oni namen, to je kot klavna perutnina ali pa kot jajčarica. Strokovnjaki so v tem času imeli lepe izkušnje s temi živalmi. Zato dandanašnji tudi na-

tančno vemo, kaj lahko od te ali one pasme pričakujemo in kaj ji moramo nuditi. Pri mešankah pa je vse odvisno od slučaja in lahko posamezne reči ugotoviš šele po dolgem času, ko si se medtem neštetokrat uštel. Čista pasma se vedno bolj izplača, tudi če rediš kokoši samo majhno število, kar tako poleg gospodinjstva.»

«Glejte, sedaj sem pa spet v zadregi. Poslušajte! Če imam že nekaj takih mešank, ali naj jih takoj nadomestim z živalmi čiste pasme?»

«To ni potrebno. Najprej poizkusi s svojimi doseči boljši uspeh. Še danes se spominjam svoje matere, ki mi je vedno dejala: „Najprej dobro polži svoj krožnik, potem šele glej za drugim!“ In je pri kokoših tudi tako. Po vseh kurjerejskih izkušnjah odgajaj svoje mešanke in jih dobro opazuj. Najprej jih dobro nakrmi, jim uredi kokošnjak in jim posveti nekaj ljubezni. Če jih boš dobro opazovala, boš hitro videla, katere živali ti ne ustrezajo. Tiste odstrani, pa boš že imela dvojno korist. Na ostale boš lahko bolj pazila, manj te bodo veljale, zato pa več koristile. Naravnost presenečena boš nad uspehom. Če si pa hočeš nabaviti čisto pasmo, označi stare kokoši z obročki, da se bodo razlikovale od novih. Čistih kokoši pa ne kupuj odraslih, ampak, če le mogoče, kot piščance, da se na nove razmere lahko polagoma privadijo. Na uspeh kokošjereje ima vsaka malenkost včasih jako velik vpliv. Veš, jaz pravim vedno tako: kar delaš, delaj dobro. Prav majhna pozornost se ti v kurjereji izplača. Če pa rediš kokoši kar tako, ker si ne moreš misliti kmetije brez njih, potem tudi ne moreš računati, koliko koristi ti te kokoši prinesejo. Če pa od kakšne stvari nimaš koristi, potem je brez-pomembna.»

(Dalje prih.)

Milica Stupanova:

Gospodinjska vzgoja otrok

Ako hočemo, da bo dobilo gospodinjsko delo res svojo pravo veljavo, je treba, da usmerimo vzgojo naše dece tudi v pravilnem gospodinjskem pravcu. Samo tedaj, ako bomo navajali otroke že od rane mladosti, da bodo gledali s pravilnim razumevanjem na vsa gospodinjska dela, da bodo že v domačem gospodinjstvu po svojih močeh sodelovali, se bosta deček in deklica tudi pozneje kot odrasla človeka vedno zavedala dalekosežnega pomena gospodinjskega dela.

Važnost pravilne gospodinjske vzgoje se poudarja tudi v šolstvu drugod in pri nas. To pomeni brez dvoma že velik korak naprej in je za razvoj gospodinjstva največjega pomena, ako se podaja deklicam že v šoli nauk o gospodinjstvu, posebno še ker spoznajo deklice tako že v šoli izredno važnost gospodinjske naloge.

Slejkoprej bo pa imela največji vpliv na pravilno gospodinjsko vzgojo otrok brez dvoma mati. Mati, katere naloga je, da uvede otroka v gospodinjstvo, mora predvsem paziti, da začne na pravem koncu in ob pravem času, ne prezgodaj, pa tudi ne prepozno. Približno do četrtega življenjskega leta je glavna vsebina otrokovega življenja igra, in šele po četrtem letu prične polagoma

Vzorno čisto — vzorno

negovano po
vsakem pranju

Vedno z

GAZELA

GT.3.3-33

TERPENTINOVIM MILOM

Pere res belo!

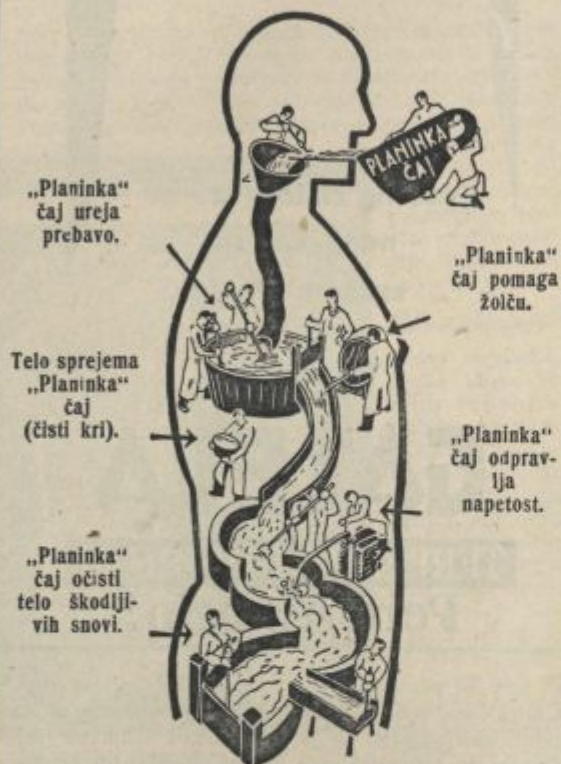
ločiti igro od pravega dela. V tej dobi, torej po četrtem letu, lahko šele mati previdno in neopazno začne s pravo gospodinjsko vzgojo, če je dobil otrok osnovne pojme in veselje do gospodinjstva že pri dosedanjih opazovanjih v domačem gospodinjstvu.

K glavnim potrebam otrokovim spada potreba po gibanju. Prav zato so pa tudi notranji zakoni, po katerih dela otrok, bistveno različni od zakonov, po katerih dela odrasli. Odrasli se ravna pri svojem delu vedno po določenih smernicah, katerih pa otrok ne pozna, ker dela vedno samo zato, da se sploh giblje. Med odraslimi velja naziranje, da je treba vsako delo v čim krajšem času in s čim manjšo porabo energije opraviti. Tega delovnega merila, ki je za odrasle potrebno, pa ne smemo nikoli prenesti na otroke. Otrok, ki še nima vseh svojih gibov v oblasti, ne more delati po premišljenem načrtu. Za vsako delo, katerega se loti, potrebuje zelo mnogo časa. Zato se lahko tudi pogosto opaža, da postanejo odrasli pri otrokovem delu nestrpni, da iztrgajo otroku delo iz rok in ga potem seveda sami bolje in hitreje napravijo. Ako pa posežejo odrasli na ta način v otrokovo delo, store s tem veliko vzgojno napako. Čim več pustimo otroku časa in svobode za samostojno udejstvovanje, tem hitreje se razvijajo njegove sposobnosti. Seveda lahko pospešujemo otrokov razvoj s tem, da mu pokažemo brez dolgega govoričenja, kako se to ali ono delo opravlja. Pokazati pa mu ne smemo tega v pričakovanju, da bo sedaj že takoj hitreje in pravilneje opravil svoje delo, ampak zato, da se bo lahko sploh kje udeleževal in zadostil svoji potrebi po gibanju.

Ako hoče torej mati vzgojiti svojega otroka v delavnega člana človeške družbe, ne sme posegati v prve nerodne otrokove gibe pri delu, seveda ako ji otrok ne na-

Novo življenjsko moč in zdravje

prinaša spomladansko zdravljenje s **PLANINKA** čajem **BAHOVEC**

Vsakomur je potrebno spomladansko zdravljenje z vsestransko preizkušenim „**PLANINKA**“ čajem iz zdravih planinskih zelišč. „**PLANINKA**“ čaj čisti kri, jo osvežuje in razredča, izloča iz telesa vse tuje snovi in bolezenske strupe. Zaradi tega se je izkazal „**PLANINKA**“ čaj kot dragoceno sredstvo pri prebavnih težavah, črevesni lenivosti, zaprtju, debelosti, glavobolu in migreni, arteriosklerozi, jetrnih in žolčnih boleznih, ledvičnih boleznih, hemeroidih, pritisku krvi, omedlevici, nervoznosti in kožnih nečistostih (tvorih, ogrcih, mozoljih).

Pričnite torej tudi Vi še danes s **spomladanskim** zdravljenjem s „**PLANINKA**“ čajem Bahovec, ki naj traja 8 do 12 tednov.

Zahtevajte v lekarnah in drogerijah samo „**PLANINKA**“ čaj Bahovec. Pravi samo v plombiranih paketih po Din 20— z napisom proizvajalca:

Lekarna Mr. L. BAHOVEC
Ljubljana

Reg. br. 1349 z dne 6. VII. 1932.

pravlja kje škode, ampak mora potrpežljivo čakati, da se bo začel otrok sam iz sebe razvijati. Zato tudi ne sme zahtevati v tej dobi od otroka, da bi delo pravilno in v redu opravil, še manj pa mu sme nalagati redne težje dolžnosti.

Ako je otrok pravilno delovno vzgojen, bo s šestim ali sedmim letom že lahko sodeloval tudi pri gospodinjskih opravilih, saj je znano, da se otroci zelo radi udeležujejo v gospodinjstvu, posebno če smejo kakšno delo samostojno izvršiti.

Mati pa ne sme meriti otrokovega sodelovanja v gospodinjstvu samo po tem, koliko koristi ji prinaša, dasi je tudi to dejstvo važno. Nekoliko večji otroci lahko že precej razbremenijo mater vsaj s tem, da znajo vsak samega sebe v redu opravljati. Važnejši ko ta dejanski dobiček otrokovega gospodinjskega sodelovanja pa je vzgojna vrednost, saj lahko dobra mati s pravilnim navajanjem h gospodinjskemu delu privzgoji svojemu otroku veselje in smisel za delo, pa tudi pripravljenost, da pomaga drugim, če je treba. Otrok bo pa pri tem tudi najlepše doumel npravi blagoslov dela in dolžnost do dela, kateri se ne sme odtegniti noben človek.

Ker je pa sodelovanje pri domačem delu nujno potrebno za praktično razumevanje življenjskih razmer, je važno, da se pritegneta k temu vedno oba spola enakomerno. Tu čaka matere še veliko dela, kajti dečkom v splošnem še zelo manjka pravilni odnos do gospodinjstva. Pri deklicah je to drugače. Deklica sluti in ve, da je gospodinjstvo nekako v zvezi z njeno usodo, do bo njeno bodoče življenje precej odvisno od njene gospodinjske zmožnosti. Zato premaga, če treba, celo nerazpoloženje proti gospodinjskim opravilom in se jih loti z veseljem in zanimanjem.

Ako hočemo, da bo tudi deček pravilno gospodinjsko vzgojen, se ne sme več zgoditi, da bi mu mati in sestre morale snažiti čevlje in obleko, pospravljati za njim knjige in zvezke itd. Pri vseh gospodinjskih opravilih naj pomagajo dečki enako kakor deklice.

Otrok, najsi je deček ali deklica, ki se je pri materi naučil z veseljem delati, karkoli je treba, ki ceni in ljubi vsako delo, bo odšel v življenje kar najbolje pripravljen. Ker bo od mladih nog vaje spoštovati vsako pošteno delo, se bo vedno rad lotil vsakega opravila, če nanese prilika in potreba. Pri domačem delu se bo pa naučil tudi potrpežljivosti, pazljivosti, točnosti, zvestobe v malem, vestnosti, vztrajnosti, temeljitosti, skrbnosti, delanja po načrtu, hitrega preorientiranja, kadar bi bila potreba itd., torej samih lastnosti, ki so za vsako delo nujno potrebne, tako da bo tudi pozneje pri vsakem delu dobro napredoval. Prav zato se pa izplača, da posvetijo gospodinje pravilni gospodinjski vzgoji svojih otrok vso pažnjo.

Končno bo pa treba mnoge matere, ki preveč oblagajo svoje otroke z delom, ki jih izkoriščajo zaradi lastne udobnosti, kar se tudi dogaja, opomniti na to, da naj vsaj dom ne izkorišča delovnih sil otrokovih, ker lahko otroku s tem, da mu nalagamo pretežka dela in predolgotrajne dolžnosti, ubijemo za dolgo časa ali pa vedno veselje in pogum za delo, vero v lastno moč.

Izpopolnite svojo lepoto z uporabljanjem **HORMOLIN CREME**

Osvežuje in pomlaja kožo, ji daje zdrav in lep videz. Zahtevajte v interesu svoje lepote in zdravja pravo Hormolin Cremo.

Izdelki Hig. farm. laboratorija Paracelsus k. d., Zagreb 3.

Posvetovalnica za vzgojo

Še nikoli ni bilo tako težko vzgajati kakor danes, ko se generaciji razhajata. Vsak dan se nam stavi vprašanje: «Kako bi?» Čutimo odgovornost do otroka, ljubimo ga, pomagali bi mu radi, da bi postal «cel človek». To hočemo, to moramo. Toda: kako?

Odločili smo se, da Vam hočemo po svojih močeh pomagati s posvetovalnico.

Kadarkoli se, drago čitateljstvo, znajdeš pred vprašanjem o vzgoji, kadarkoli potrebuješ sveta, se obrni na nas.

Piši nam in obrazloži okoliščine, in svetovali ti bomo.

Piši na naslov: Žena in dom, posvetovalnica za vzgojo, Ljubljana, Dalmatinova ulica št. 10. Priloži znamko za odgovor.

Odgovore, ki so splošnega značaja in lahko služijo tudi drugim, bomo objavili.

Hočemo vzgojiti duševno in telesno krepak rod. Hočemo in moramo. Zato si pomagajno po svojih močeh.

Piši, in svetovali ti bomo.

Ljube gospodinje!

Vse, ki imate plinovne aparate, dobro veste, kakšna dobrota so.

Prepričana sem, da jih v svojem zadovoljstvu hvalite nasproti znankam in prijateljicam. Verjemite mi, da opravljate s tem dobro delo. Zakaj katerokoli varčno gospodinjstvo boste pregovorile, da bo pričela uporabljati plin, vsaka Vam bo od srca hvaležna za to.

Moderna plinovna naprava je ponos vsake gospodinje. Kakor se možje postavlja s svojimi avtomobili, motorji, s svojimi puškami in raznimi trofejami, tako je nam ženskam v veliko zadoščenje, če se kdo pohvalno ozre v našo kuhinjo.

hripavosti, katarju
pomagajo sigurno
Kaiser-jeve
prsne karamele

V lekarnah, drog.
in kjer so vidni plakati.

Panflavin

varuje pred nalezljivo-
stjo in prehladom. Enako
važno je, čuvati svoj glas
in zdravje. Nosite vedno
Panflavin pastile seboj

V. z.: „JUGEFA“ k. d., Zagreb, Gajeva 32.

Oglas je registr. pod S. br. 2870 od 15. II. 1933.

Toda plinovna kuhinja ne sme biti samo lepa. V njej morate znati tudi čarati! Ona Vam lahko pomaga, da si prihranite mnogo denarja, ki nam je dandanašnji tako krvavo potreben. To boste dosegle pa tako, če boste pravilno ravnale s plinovnimi napravami.

Sajasti lonci, slabi, zastrti plameni, smrad po plinu v stanovanju, prismojene ali preveč kuhane jedi, prevelika poraba plina itd., take reči se v pravi plinovni kuhinji ne smejo dogajati!

Ali obiskujete redno naša predavanja o uporabi plina? Pri vsakem od njih se boste gotovo naučile varčevati s plinom. Mestna plinarna vselej o pravem času objavi vsako predavanje v dnevnem časopisju.

Na predavanje pa ne pridite same. Z Vami naj pride tudi Vaša hčerka, nečakinja, svakinja, Vaša kuharica ali gospodinjska pomočnica.

Ako se Vam pa zdi, da Vaš plinovni aparat ne deluje tako, kakor bi moral, sporočite v pisarno Mestne plinarne na Resljevi cesti, tel. 29-77, naj se takoj oglasi pri Vas. Pregledala bom aparat, Vas poučila o pravilnem ravnanju z njim in, če bo treba, poslala takoj našega monterja, da odpravi napako.

Če ste pa s plinom zadovoljni, Vas vljudno prosim, da ga priporočate še drugim gospodinjam.

Vas lepo pozdravlja

Marinka Ratajeva,
instr. Mestne plinarne.

kotiček za zdravje

Naša pljuča in prah

Mnogo so že pisali o škodljivem vplivu prahu na dihala; vendar upoštevajo ljudje ta opozorila žal še vse premalo.

Marsikatera gospodinja tako divje pometa sobo, da naravnost okuži zrak tega prostora in so čez kake pol ure vsi predmeti v taki sobi, dasi so bili pravkar obrišani, zopet polni prahu. Kuharice prav rade iztrepa vajo cunjjo za prah kar v sobi, kar je seveda silno nezdravo. Nikdar bi ne smeli uporabljati prašnikov, zakaj s tem se prah samo prenaša z enega predmeta na drugega in kuži zrak. Obleko je treba krtačiti vedno zunaj stanovanja. Najbolj higienska in praktična za čiščenje stanovanja in obleke pa je seveda priprava za vsrkavanje prahu.

Našim pljučem zaupamo vse preveč in menimo, da so bolj trdna in odporna, kakor so v resnici. Šele ko iztakne človek kakšno pljučno bolezen, se začne ogibati prahu. Opazujmo samo velikanske množine prahu na solčnih žarkih, ki sijejo v sobo, in spoznali bomo, koliko prahu je v zraku.

Če nam ni treba iti ob prašnem vremenu na cesto, ne hodimo; en sam takšen izprehod nam lahko prinese dolgotrajen bronhialni katar. Prah, v katerem so najrazličnejši bacili, je in ostane eden naših najbolj nevarnih sovražnikov.

«Gospod lekarnar, ali mi lahko poveste, ali je ta beli prašek sladkor?»

«Sladkor že ni. Tako grenkega okusa je.»

«Hvala lepa! Saj sem si takoj mislil, da mora biti strup za podgane.»

«Ivan, odslej vas bom klical Jean.»

«Dobro, milostljivi gospod. In kako naj jaz odslej imenujem gospoda?»

«Idijot!»

«Dobro, milostljivi gospod idijot!»

«Gospod sodnik, Boga kličem za pričo, da sem nedolžen!»

«Prepozno. Zasliševanje prič je že končano!»

V šoli. Učitelj pripoveduje:

«Mohamedovi nasledniki so se imenovali kalifi. Pepček, kje so vladali?»

Pepček: «V Kaliforniji!»

«Kaj bi delal, ko bi našel milijon?»

«Pet let nič.»

Samo za nekatere

Sedaj, ko ste pregledali in prečitali to številko, Vas prosimo, stopite na pošto in nakažite naročnino vsaj za tri mesece naprej.

Hvala!

Pri neki železniški nesreči v Španiji je pet ljudi izgubilo življenje. Med njimi je bil tudi sluga nekega Angleža, ki se je vozil v oddelku prvega razreda. Ko je Anglež videl, da se njegovemu vagonu ni nič pripetilo, se je mirno naslonil v kot in zadremal. Skozi odprto okno ga je poklical sprevodnik:

«Gospod, huda nesreča se je pripetila!»

«O!»

«Trije vagoni so razbiti!»

«O!»

«Pet ljudi je mrtvih!»

«O!»

«Tudi vaš sluga je med njimi! Na koščke ga je raztrgal!»

«O!»

«Kaj naj z njim napravimo?»

«Well, tisti košček prinesite, kjer so privezani ključki mojih kovčegov!»

JAJNINE

ZLATO NAŠIH HRANIL

MAKARONI, SPAGETI, JUHINE ZAKUHE.

Ameriška zgodbica.

Pred sodnika privedejo moža sumljive vnanjosti.

«Kradli ste...»

«Ne jaz, gospod sodnik, moja roka...»

«Aha! Torej vaša roka je bila! No, bom pa vašo roko obsodil na šest mesecev zapora.»

«Allright!» In obsojenec je vzel svojo roko, ki je bila le proteza iz sklepa, jo položil pred sodnikom na mizo in šel.

«Gospod profesor, pravkar vam je štorklja prinesla krepkega sinčka!»

«Tako? Že prav! Ali ste moji ženi že povedali?»

«Vi ste torej edini, ki je preživel strašno železniško nesrečo? Kako ste se rešili?»

«Tisti vlak sem zamudil.»

«Kako si bil letos kaj zadovoljen s čebelami?»

«Ne morem se pritožiti. Medu sicer ni bilo bogve kaj, toda sodnega izterjevalca so pošteno opikale.»

Opozarjamo na praktično in ceneno blago «Tobralco». Pišite po brezplačne vzorce tvrdki Skaberné, Ljubljana.

Pojasnila za kozmetično milo La Toja daje uprava, Dalmatinova 10.

Priporoča se damski česalni salon Emil Navinšek, Ljubljana, Šelenburgova ulica.

Izhaja vsakega 1. v mesecu. Odgovorna za izdajateljstvo, uredništvo in upravljanje Rija Podkrajskova.

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Dalmatinova ulica 10/l.

Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani (predstavniki Miroslav Ambrožič).

Naročnina za list s krojno prilogo in 5 gospodinjstkih knjig: za vse leto Din 105—, za pol leta Din 54—, za četrlet let Din 27—; za Ameriko in inozemstvo dolarjev 5—; za Italijo Lit 50—.

Posamezna številka Din 5—, krojna priloga Din 2—, gospodinjstka knjiga Din 30—.

Deset broširanih leposlovnih knjig Din 100—. Vezava teh knjig Din 60—.

Tobralco?

TOBRALCO
TOBRALCO
TOBRALCO
TOBRALCO
TOBRALCO
TOBRALCO
TOBRALCO
TOBRALCO
TOBRALCO
TOBRALCO
TOBRALCO

je tkanina, ki sama o sebi govori
se izdeluje iz egiptskega bombaža
nadomestuje platno, cefir in svilo
je z jamčeno perilna tkanina
je praktična moda
je blago elegantnih dam in preprostih žena
je perilna tkanina za otroške oblekice
je ceneno blago za večerne obleke, za posete in za vsak dan
je izdelan v vseh barvah in čudovitih vzorcih
ne pozna krize
je izdelek slovečih angleških tvornic

Ves svet se oblači v
Vse žene občudujejo
Elegantna obleka se dá napraviti samo iz tkanine

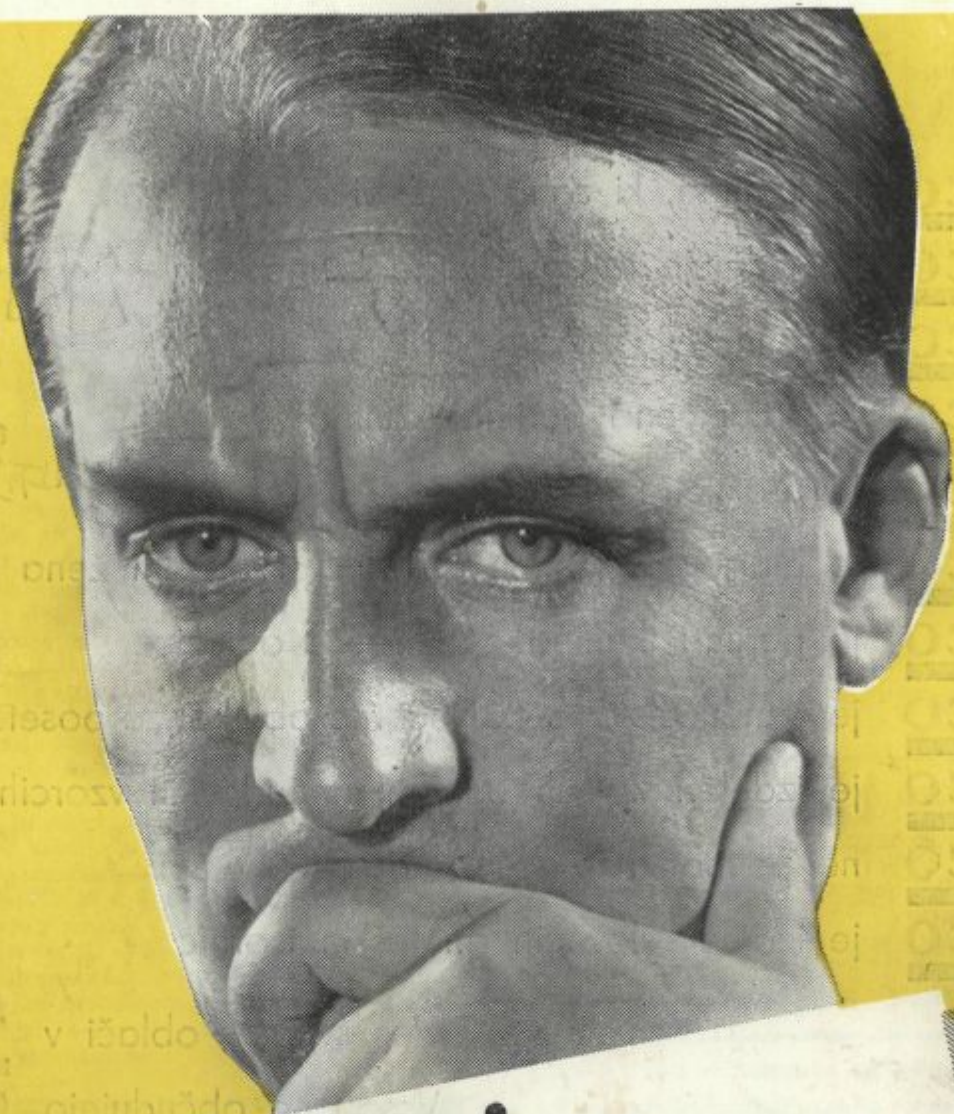
Vaš otrok bo srečen v oblekici iz
Vaš mož Vas bo občudoval v kostumu
Vaša prijateljica Vas bo zavidala za
Veselje in radost pridnih rok je
Pogoj za ugoden počutek je
Premagati vročino poletja pomaga
Lepoto Vašega telesa najlepše izrazi

TOBRALCO
TOBRALCO
TOBRALCO
TOBRALCO
TOBRALCO
TOBRALCO
TOBRALCO
TOBRALCO
TOBRALCO
TOBRALCO

Zahtevajte vzorce pri tvrdki

*A. & E. Skabernè
Ljubljana*

Še ni
prepozno!

Vzemi

SARGOV

KALODONT

proti zobnemu kamnu